

In dit nummer:

- 183 De kwetsbaarheid van het
Woord
J. Kranenburg
- 184 Leren van Larry (2)
H. Smit
- 186 Een jubeljaar voor Israël
T.J. Tjerksra
- 187 Kerk... aan het werk!
H. Algra
- 192 Twee workshops nader
bekeken
Sander Dekker
- 193 Kerk aan het werk (1)
Ton Vos
- 195 Orgaan- en weefsel donatie
H.L. van der Wiel

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

Hemelvaart

Zou ik vandaag
verdrietig zijn
omdat mijn Heer
ten hemel ging?
Hij wil dat ik
verheugd Hem wacht
en daarvan in
mijn verzen zing!

Want is Hij niet
van mij gegaan
opdat Hij met
mij eeuwig zij?
Het afscheid valt
mij licht: Hij wordt
mij door Zijn Geest
temeer nabij!

Jac. Lelsz

Veertiendaagse uitgave van de
gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
A. Hartkamp
Drs. P.J. van Kampen
J.J. Lakerveld
Ds. J.M. Mudde
Ds. K. Muller
Ds. W. Smouter
J. Westerkamp-Stegeman

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 0513-653620
Telefax: 0513-653632.
E-mail adres: kmuller@noord.bart.nl

**Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de
week voorafgaande aan de week waarin
Opbouw zal verschijnen, bij de redactie
binnen te zijn.**

Kerknieuws/Onder andere(n)

A. Hartkamp,
Schellerpad 34,
8017 AM Zwolle.
Telef. 038-4661327.
faxmail 0842118053.
E-mail: abhart@pi.net

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Hunze 16
2911 EH Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 0180-320205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min.
f 25,- contributie op bovenstaand
gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van
abonnementen uitsluitend bij de
administratie. Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts per 31
december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot
15 november.

Abonnementenprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 68,- per jaar of f 38,- per half jaar.
Voor studenten f 34,- per jaar.
Buitenland f 112,- per jaar of f 124,- per
luchtpost. Chequekosten buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 68 ct. per mm. bij 45 mm. breed
(excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30
uur, anderhalve week vóór
verschijningsdatum. Familieberichten
uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor
verschijning. Advertenties en
familieberichten rechtstreeks naar Nedag,
t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 0342-411741, fax 0342-411641.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Opbouw wordt gedrukt op
gerecycled papier.

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van
iedereen, die niet op de gebruikelijke
manier kan lezen, uitgegeven op
geluidscassette en/of in braille
of grootletter. Informatie en opgave:
CBB, Christelijke Bibliotheek voor
Blinden en Slechtzienden, Postbus 131,
3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

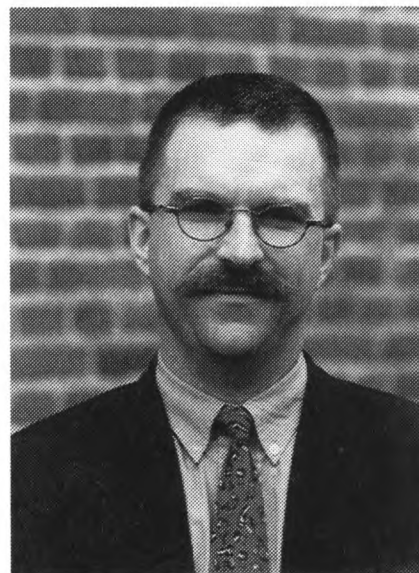
ISSN 0030-3356

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van
meer dan plaatselijk belang
Opgave: telefoon 0513.652620; telefax
0513.653632; E-mail:
kmuller@noord.bart.nl

9 mei	Zendingsvoorjaars-
vergadering Leerdam
9 mei	Derde zitting Landelijke
Vergadering te Drieber-
gen
13 mei	Voorjaarsvergadering
SEV te Utrecht
15 mei	Voorjaarsvergadering
zendende kerk
Den Haag te Heemstede
16 mei	Vierde zitting Landelijke
Vergadering te Doorn
4 juni	Predikantenconferentie
te Apeldoorn
6 juni	Vijfde zitting Landelijke
Vergadering te Doorn
27 juni	Zesde zitting Landelijke
Vergadering te Doorn
8 oktober	Vrouwencontactdag te
Amersfoort;
info: M. van Helden-
van Wijk, 033.4562002
7 november	Zendingsnajaars-
vergadering te Leerdam

Radiokerkdienst

op 24 mei met ds. C.T. de Groot te
Steenwijk.

Thuiszorg nodig?

Curadomi biedt de helpende hand
vanuit een christelijke levensovertuiging.
Ons personeel is gespecialiseerd in
pijnbestrijding.

Curadomi

Organisatie voor thuiszorg

Zorg met een visie.
Bel tijdens kantooruren (0318) 54 82 65
buiten kantooruren 0900-82 12340 (spoed)

Het NEDERLANDS GEREFORMEERD SEMINARIE te AMERSFOORT

stelt de inschrijving open voor het volgen van de colleges
voorbereidend op het

kandidaatsexamen Theologie

Men kan zich aanmelden bij:

1. de Rector, ds. J. Stuij, Nesweg 1, 8267 AT Kampen,
tel. 038-3388398;
2. de Secretaris van de Raad van Docenten, ds. J.J. van Es,
De Reede 56, 8321 DB Urk, tel. 0527-682626.

Ter informatie kan een studiegids worden aangevraagd bij het
Secretariaat van de Stichting, Zeegat 34, 3224 SJ Hellevoetsluis,
tel. 0181-327425

De kwetsbaarheid van het Woord

J. Kranenburg Kampen

Een vrouw, die uit pure nieuwsgierigheid naar de kerk was geweest vroeg na afloop aan een kerkganger: „U gelooft toch dat de kracht van de kerk gelegen is in de Bijbel als het Woord van God?” De kerkganger zei „Ja, dat geloven wij inderdaad”. „Ik vind dat een mooie en bescheiden gedachte”, zei de vrouw, „maar ik begrijp dan niet waarom die dominee zo stond te schreeuwen”.

Het gaat mij nu niet om de luidkeusheid van de prediker, maar om de gedachte dat wij, op welke manier dan ook, het Woord van God kracht kunnen bijzetten. Het gonst in alle kerken van de activiteiten die gericht zijn op het uitdragen van het evangelie en vooral op een einde van de leegloop. Daarin is veel te prijzen maar wij moeten wel grondig af van de gedachte dat wij door onze ondernemingen of door onze geestdrift aan het evangelie een kracht zouden kunnen verlenen, die het anders niet zou hebben.

Verzetten of het juk dragen?

Jeruzalem wordt bedreigd door de koning van Babel en nu is de grote vraag: Ons aan Nebukadnezar onderwerpen of ons verzetten? De leidende figuren menen het laatste en er is in Jeruzalem zelfs overleg gaande met de omringende landen die eveneens worden bedreigd.

In die situatie krijgt de profeet Jeremia opdracht van God om te zeggen: „Voegt uw halzen onder het juk van de koning van Babel, blijft hem en zijn volk dienstbaar”. Om deze boodschap van God kracht bij te zetten moet Jeremia met een runderjuk op zijn schouders door de stad sjouwen, zodat elk misverstand is uitgesloten: God wil dat wij het juk zullen dragen. De leiders van het volk willen uit alle macht deze ontmoedigende preek bestrijden en sturen Hananja. Die moet de mensen in Jeruzalem een radicaal andere boodschap brengen: „Zo zegt de Here der heerscharen, de God van Israël: Ik heb het juk van de koning van Babel verbroken. Binnen

nog twee jaar breng ik naar deze plaats terug al het vaatwerk van het huis des Heren ... en ook Jechonja ... en alle ballingen van Juda breng Ik naar deze plaats terug, luidt het woord des Heren, want ik zal het juk van de koning van Babel verbreken.” Bedenk u hierbij dat in het jaar 598 al mensen en schatten naar Babel zijn gevoerd, waaronder koning Jechonja, maar dat de grote deportatie naar Babel begint in 586. Tussen deze beide gebeurtenissen in heeft deze botsing tussen Hananja en Jeremia plaats.

Wie is de valse profeet?

Twee profeten dus, die met totaal verschillende boodschappen komen. Niets aan de hand, denken wij, want

Stem die de stilte niet breekt

Hananja is valse profeet en Jeremia is door God gezonden.

Ja, maar stelt u zich voor dat u op het tempelplein tussen de menen staat, die het gesprek volgen. Want zo is het gegaan: het is een publiek debat geworden. „In tegenwoordigheid van het gehele volk”, staat er een paar keer. U moet nu tussen al die mensen staande, uitmaken wie namens God spreekt. Ze zeggen allebei: zo spreekt de Here, de God van Israël.

De massa verkeert in benauwdheid. De boodschap van Hananja klinkt aanmerkelijk.

Zo kenden ze God immers: als een God die in de geschiedenis van Israël altijd weer reddend en bevrijdend was opgetreden. En volgens Hananja's boodschap: zouden ze God zo weer meemaken als Hij het juk van de koning van Babel zou verbreken. Jeremia reageert hierop, weer „in de tegenwoordigheid van het gehele volk”, staat er nadrukkelijk. Nu zou Jeremia toch met stemverheffing Hananja's leugen aan de kaak moeten stellen. Maar hij handelt in de trant van de Heiland, van wie eeuwen later gezegd zal worden: Hij zal niet twisten of schreeuwen en niemand zal op de pleinen Zijn stem horen.

In het kort is dit zijn antwoord: Amen.

(Bij Jeremia 28)

Het ware te wensen dat je voorspelling uitkomt. Maar waarschijnlijk is dat niet, Hananja, en bedenk dat een profete in het gelijk gesteld wordt als zijn boodschap inderdaad uitkomt. Zo heeft Mozes het gezegd.

Jeremia zet zijn profetie geen kracht bij, maar brengt het volk bij Gods eigen woorden, als een houvast in wat zij slechts kunnen horen als een profetenruzie. Woorden die de mensen op het tempelplein kennen als Gods eigen woord.

De kwetsbaarheid van de boodschap

En dan komt Hananja's zwakte tevoorschijn: hij neemt het juk van Jeremia's schouders en breekt het. Kijk, zo zal God het juk van Babel breken.

Zo kwetsbaar is het Woord altijd weer. „Stem die de stilte niet breekt, woord als een knecht in de wereld.”

De boodschap van God, het juk van Jeremia, ligt in splinters op de kas-seien van het tempelplein. Zo kan het evangelie hier en nu altijd weer behandeld worden: van je afgepakt, bespot, hele generaties kunnen het zomaar het zwijgen opleggen.

Bij alle besef van tekortkomingen van de kerk en van onszelf moeten we dat blijven bedenken: het was een kwetsbaar Woord dat we doorgaven en dat zal het ook blijven bij alles wat wij thans ondernemen. Die kwetsbaarheid kan het schuldgevoel van veel ouderparen temperen en soms wegnemen. Op een ontroerende wijze heeft de profeet Jeremia getoond dat hij die zwakte van zijn boodschap heeft geaccepteerd.

Het is een aangrijpend zinnetje: Doch de profeet Jeremia ging zijns weegs. Ik vind dat 'zijns weegs' zo prachtig: het heeft iets triomfantelijks. Hij is niet gevlucht, is niet als een verliezer afgedropen maar ging zijn weegs. Denkend aan de belofte van God bij zijn roeping tot profeet: Ik zal wakker zijn over mijn woord om dat te doen. Ik weet niet hoe lange tijd dat heeft geduurd, maar later heeft Jeremia aan Hananja het oordeel van God aangezegd: Ik zend u weg van de aardbodem. Dat is niet meer 'in de tegenwoordigheid van het volk' gebeurd, want profeten krijgen niet vaak publiekelijk gelijk.

Leren van Larry (2)

H. Smit, Papendrecht

Verleden keer zagen we, dat volgens dr. L. Crabb vele zaken de gelovigen van hun vreugde in God en hun zekerheid kunnen beroven. De volmaaktheidswaan kan hen brengen tot een krampachtigheid die verwoestend inwerkt op lichaam en ziel.

Verdringing en ontkenning van pijn, tekort en zonde kunnen hen vervreemden van hun eigen innerlijke zelf en hen tot onechte en in feite zeer ongelukkige mensen maken.

Een eisende houding tegenover de Here kan hen brengen in een conflict met God.

Het compensatie-streven kan hun ogen sluiten voor het gemis aan werkelijke vrede met God, terwijl toch in het verborgene dat gemis hen kwelt. In en bij en boven dit alles wordt de weg naar de ware kennis van nood en ellende opgebroken en het ootmoedige en belijdende gebed tot de Here onmogelijk gemaakt. Niet minder dan een breuk van de gemeenschap met God!

Wat is nu volgens dr. Crabb de weg van de genezing?

Therapie

Op weg naar het zien, erkennen en belijden van nood en schuld

In de gesprekken met hulpzoekers, waarin alle professionele deskundigheid tot haar recht komen kan, tracht dr. Crabb hen te brengen tot een helder inzicht in de werkelijkheid van hun situatie.

Inzicht en erkenning met betrekking tot pijn en de oorzaken van die pijn.

Inzicht en erkenning met betrekking tot het 'zelfbeschermingsmechanisme', dat in ontkenning en verdringing gestalte heeft aangenomen. Inzicht ten aanzien van het compensatie-streven en van het werkelijke gemis, dat door de compensatie werd 'opgevuld'. In die weg moet dan de weg geopend worden tot een nederig gebed en tot herstel van de ware gemeenschap met God.

Alle activiteiten, waarmee de hulpzoeker getracht heeft zichzelf te helpen en waarmee hij de hulp van de Here verhinderd heeft, moeten worden

opgeruimd. Ruimte voor de intocht van Gods genade!

Weer oog krijgen voor de genade van God

Het inzicht in de werkelijke genade van God moet gestalte krijgen. De volmaaktheidswaan moet worden verbroken. Het geloof, dat men ook als zondaar en nog steeds als zondaar toegang heeft tot het licht van Gods genadige liefde, moet weer gaan heersen. Genade en vergeving! Dan mag onder Gods zegen de dodelijke

De volmaaktheidswaan moet worden verbroken

krampachtigheid plaats maken voor de ootmoedige maar ook vreugdevolle overgave aan de Here, waardoor vrede en vreugde terugkeren. Door de kracht van de Geest zal dan ook de strijd tegen de zonden weer mogelijk zijn. De genoegzaamheid van Gods genade bevrijdt ook van de krampgedachte, dat hier en nu alle pijn en teleurstelling verdwenen moet zijn. Zij geeft kracht om met God het kwade te dragen. De eisende houding wordt overwonnen.

In dit alles moet het evangelie weer in het licht gesteld worden als het Woord van de hoop! Zie Hebr. 11:1 – Veel van het gehoopte wordt nu nog niet gezien. Wij zijn op weg!

Onder pijn wordt de vreugde bewaard. De kramp is geweken. Maar... de strijd blijft! Voortdurend moet het gevecht weer worden begonnen! Met het oog gericht op de volheid en de volkomen vervulling van al Gods beloften op Christus' dag.

Hulpbronnen op de weg

Gods Geest – Gods Woord – Gods gemeente! (154, 157, 162)

Gods Geest heeft de macht ons van ons masker te ontdoen en onze verkeerde strategieën (ontkenning, verdringing, compensatie ...) bloot te leggen (Ps. 139:23-24: „Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart...”; Joh. 16:8: „... overtuigen van zonde...”).

Hij gebruikt daartoe de 'objectieve' instantie van Gods Woord, waarin de Here ons aanspreekt en ons in vermaningen en in 'voorbeeldige' bijbel-figu-

ren de spiegel voorhoudt en ons leidt tot zelfkennis en overgave aan Hem. Maar we zijn als leden van Christus' lichaam ook aan elkaar gegeven. En opgegeven! „Maar vermaant elkander dagelijks, zolang men nog van een heden spreken kan, opdat niemand van u zich verharde door de misleiding der zonde” (Hebr. 3:13).

Geen onderlinge vrijblijvendheid! Geen koetjes-en-kalfjes-knusheid! Het is goed om in groepsverband te werken en elkander te helpen op de weg naar zelfkennis, belijden en overgave! In liefde! In grote voorzichtigheid! Alle dwang om 'je ziel op tafel te leggen' moet afwezig blijven. Het beluisteren van lezingen en het doornemen van een boek (als dat van Larry Crabb, H.S.) kan zeer nuttig zijn. De (in)leider zou kunnen beginnen met te vertellen waar lezing of boek hemzelf geraakt of 'betrapt' heeft. Dit alles op de weg naar een onderling opbouwend gesprek, waarin de één de ander tot spiegel en zo tot hulp is! Een gedachte om in onze overwegingen omtrent 'Gemeenteopbouw' mee te nemen!

De weg van bekering

Hoe vindt nu de verandering van binnenuit plaats. Dr. Crabb tekent deze weg op indrukwekkende wijze met behulp van Hos. 14:2-4 (194). „Bekeer u, o Israël, tot de Here, uw God ...”:

Bekering als radicale verandering van levensrichting: Van het vertrouwen op eigen kracht, waarbij zeker ook gedacht moet worden aan de zelfbescherming door pijnontkenning, 'heilige' ijver, zonden-verdringing – tot een leven in totale overgave aan- en afhankelijkheid van God.

„Komt met woorden van schuldbelijdenis...”: Schuldbelijden dat slechts mogelijk is in werkelijke zonde-kennis, waartoe de afbraak van al onze zelfreddingspogingen is vereist.

„Vergeef de ongerechtigheid”: Een gebed, dat gedragen moet worden door het geloof dat God ons genadig liefheeft, zoals we zijn, waartoe gebroken moet zijn met de 'wet van de volmaaktheid'.

„Wees genadig; wij bieden als offerstieren de belijdenis van onze lippen...”: Voorop staat de hoop God beter te mogen kennen en dienen en Hem het dankoffer van ons leven te kunnen bieden.

„Assur zal ons niet verlossen; op paarden zullen wij niet rijden...”: Breuk met

Assur als vertrouwensgrond betekent voor ons de breuk van alle zelfbeschermingstrucs als ontkenning, verdringing, 'heilige' ijver, compensatie! „En we zullen niet meer zeggen tot het werk van onze handen: Onze God!...”: 'Onze God' staat voor datgene waarop we ons vertrouwen stellen. Dit wordt weer toegepast op alle krampachtigheid waarmee wij onze 'volmaaktheid' overeind trachten te houden! Onze muren zijn gesloopt. Waarachtige overgave aan onze God, vol van genade!

'Puin ruimen'

Ook nu komen we tot een voorlopig commentaar.

Het is treffend, hoe de professionele deskundigheid van dr. Crabb optreedt in harmonie met de genadeverkondiging. Beide nemen hun plaats in binnen het werk dat gedaan moet worden.

Het is een grote opdracht de hulpzoe-

toeleiding tot de genade van God voor zondaren

ker door gesprekken te leiden tot een klaar inzicht in zijn werkelijke situatie, tot de dieper liggende oorzaken en gronden, tot het doorzien van zelfbeschermingsstrategieën die voor hemzelf goeddeels verborgen waren. Daarvoor is de bekwaamheid van de vakman-psycholoog nodig. Maar dan in harmonie daarmee en als het ware in één adem de toeleiding tot de genade van God voor zondaren en de gebedsverhoring voor hen die hun zonden belijden. Hier komt ten volle de christen en de pastor naar voren. Mooi is, dat dr. Crabb niet optreedt als een machthebber die Gods genade in eigen hand neemt en als het ware manipuleert. Hij is veeleer wegnemer van belemmeringen, puinruimer, die de hulpzoekenden leidt naar de plaats waar Gods genade hen krachtadig omvatten kan. En zo is de Here zelf bezig in deze arbeid.

Het is vreselijk jezelf te willen helpen, krampachtig volmaakt te willen zijn, in feite af te haken voordat je gekomen bent op de plaats van Gods heil en hulp! Maar wat kunnen wij nu doen met een boek als dat van dr. Crabb? Wij voor onszelf? Wij voor en met elkaar? Welke wegen zijn er? Welke gevaren bedreigen ons? Daarover de volgende keer het één en ander!

Een jubeljaar voor Israël

T.R. Tjerkstra, Amsterdam

Dit jaar, op 14 mei, viert het volk van Israël het jubileum van zijn 50-jarige onafhankelijkheid. Wat aanvankelijk voor veel Christenen nog niet zo duidelijk was, is toch zo langzamerhand tot algemene overtuiging geworden: dit is van de Here geschied en het is wonderlijk in onze ogen.

Het woord uit Jer. 30:10 werd vervuld: Hij die Israël verstrooide, zal het verzamelen (in kibboetzim) en het behouden als een herder zijn kudde. De kleine David versloeg de Goliath van de verenigde Arabische legers. Vooral toen op 6 juni 1967 hoofdlegerrabbin Goren de sjofar blies op het Tempelplein in Oost-Jeruzalem, werden velen er toe geleid te denken aan het woord van onze Heiland: "Jeruzalem zal door de heidenen vertreden worden totdat de tijden der heidenen zijn vervuld." (Luc. 21:24).

Het werd duidelijk dat God zijn hand niet van dit volk had afgetrokken. Integendeel de Here begon een nieuwe weg met zijn oude volk. Met spanning begon men te letten op het verdere verloop der geschiedenis van het volk van Israël. Het mocht zich verheugen in de sympathie van het merendeel der christenheid. De andere kant van de medaille, de positie van de Palestijnen, waaronder vele christenen, raakte onderbelicht. De Joodse staat, aanvankelijk seculier-zionistisch kwam steeds meer onder de invloed van het orthodoxe judaïsme. Uit deze laatste kringen kwamen ook de plannen voort tot heroprichting van de tempel op zijn historische plaats. Vele christenen juichen dit toe. Het komt overeen met de profetieën en de voorstellingen, die men daarbij maakt over het verloop van de eschatologische gebeurtenissen, die nog zullen plaatsvinden, voor de wederkomst van Jezus. Wat zijn de bijbelse argumenten hiervoor?

Bijbelse argumenten

In de eerste plaats wordt gewezen op de uitspraak van de apostel Paulus in 2 Thess. 2:4, dat de mens der wetteloosheid zich zal openbaren, die zich

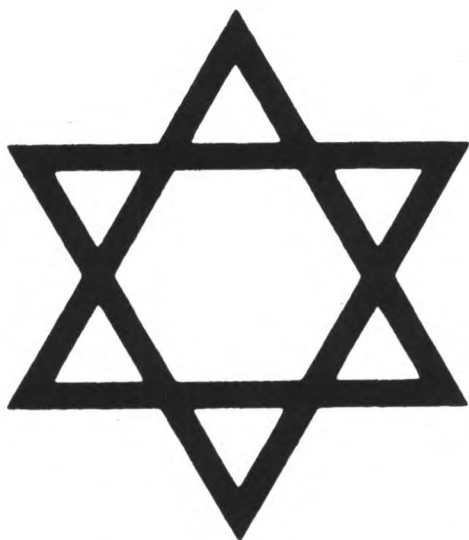
in de tempel Gods zet, om zich daar als god te laten vereren. Toen Paulus dit schreef omstreeks het jaar 50 bestond de tempel van Herodes nog te Jeruzalem. Aldaar verwachtte Paulus de verschijning van de anti-christ, maar wel in een nog ver verwijderde toekomst. Wie of wat die weerhoudende macht was, maakt hij niet duidelijk. Wel moet het voor de Thessalonicensers een voor de hand liggend iets zijn geweest. Daarom veronderstel ik dat deze openbaring met een recente gebeurtenis in het leven van Paulus in verband stond. Wel, één jaar eerder had het apostelconvent in Jeruzalem plaats gevonden, dat Pau-

de Here begon een nieuwe weg met zijn oude volk

lus als afgevaardigde van de gemeente van Antiochië had bijgewoond. De slotconclusie van dit concilie was: de gelovigen uit de volkeren hebben zich te onthouden van wat door de afgoden bezoodeld is, van hoerij, van het verstikte en van bloed met de motivatie dat Mozes van oudsher in iedere stad een synagoge heeft die hem predikt en waar op sabbat uit de Torah wordt voorgelezen. Kortom in de steden der volkeren is kennis van Mozes aanwezig die waarschuwt tegen alles wat met afgodendienst te maken heeft.

2 Thess. 2:7 luidt (verbeterd en in overeenstemming met de St. Vert.): "Want in het geheim is de wetteloosheid reeds werkzaam; alleen hij die hem hindert, verhinderde tot nu toe dat hij in ons midden ontstond." Dat verhinderen doet de Schrift, de Torah, met de eerste twee geboden die verbieden andere goden te dienen en daarvoor beelden te maken. De persoon die hindert is Mozes. Zolang de mensen zich aan Mozes houden kan de antichrist niet optreden. Ook in Jeruzalem is een joods-messiaanse gemeente ontstaan onder leiding van Jacobus, die zich strikt houdt aan de mozaïsche wet. De situatie doet denken aan de tijd van koning Josia. Als de wet van Mozes weer ontdekt wordt in de tempel, verootmoedigen zich de

koning en de priesters van Israël. Dat heeft een geweldige invloed op het volk, dat nu terugkeert tot de dienst des Heren. Zolang Josia leeft, is hij een 'weerhouder' die de verwoesting van de tempel door de Babyloniërs voor enkele jaren weet uit te stellen. Als deze 'weerhouder' sneuvelt in de slag bij Megiddo in 608 v.C., komt het einde van de tempeldienst spoedig daarna.

Zo ook met het Jeruzalem in Paulus dagen. In 62 A.D. wordt de rechtvaardige Jacobus gedood. Spoedig daarna gaat het Woord van Jezus in vervulling. Al het rechtvaardig bloed van Abel tot Zacharias, aangevuld met Stefanus, Jacobus, zoon van Zebedeus en Jacobus, de broeder des Heren, komt over de inwoners van Jeruzalem, als de Romeinen de stad verwoesten. Ook Flavius Josefus brengt de ondergang van Jeruzalem in verband met de moord op Jacobus. Dan zet de wetteloze zijn tekens, de Romeinse adelaars en afgodsbeelden op de heilige plaats en moeten alle volken de Romeinse keizer vereren als god.

Vervulde profetie

Is daarmee de profetie van Jezus in Matt. 24 vervuld? Gedeeltelijk wel. We moeten niet vergeten dat onze Here Jezus net als de profeten van het oude verbond sprak in een profetisch perspectief. Deze spraken over de dag des Heren in de toekomst zonder te onderscheiden tussen Jezus' eerste en tweede komst. Zo sprak Jezus ook over de verwoesting van de tempel in hetzelfde perspectief als zijn wederkomst. Ook vóór deze heerlijke gebeurtenis kan de christelijke gemeente een 'gruwel die verwoesting brengt' verwachten. Waar? Jezus zegt

op de heilige plaats, dat is het tempelplein. Over de tempel spreekt hij dan niet meer.

Paulus spreekt wel over de tempel. Moet dan zoals sommigen denken de joodse tempel eerst weer herbouwd worden? Het is merkwaardig, dat Paulus voor het woord tempel een Grieks woord, 'naos' gebruikt dat in het algemeen 'heiligheid' betekent. Het wordt ook in overdrachtelijke zin gebruikt, zoals in Joh. 2:19 en in 1 Cor. 3:16. Maar voor de bekende tempel van Herodes in Jezus dagen wordt steeds het woord 'to hiëron' gebruikt. De antichrist zal zich inderdaad op de heilige plaats als god laten vereren,

Ook de joden zullen in de toekomst dit offer van Jezus aanvaarden

maar dat hoeft niet in een herbouwde tempel te zijn. Op het tempelplein te Jeruzalem staat sinds de achtste eeuw de beroemde Rotskoepel van Omar. Kunnen we verwachten dat het de Joden ooit mogelijk zal worden deze Koepel af te breken en in de plaats daarvan een Joodse tempel op te richten? Dat zou een zinloze oorlog met de hele moslimwereld betekenen met een afschuwelijk bloedbad. Bovendien is zo'n joodse tempel een regelrechte ontkenning van het eens en voor altijd volbrachte offer van Jezus op Golgotha. Ook de joden zullen in de toekomst dit offer van Jezus aanvaarden. Is dit te rijmen met de herbouw van de tempel te Jeruzalem? Toch zijn in onze tijd nog velen ervan overtuigd, dat dit nog zal plaatsvinden. Nu worden de bijbelse profetieën pas goed duidelijk in hun heilsbetekenis, als ze vervuld worden. Het is altijd een waagstuk om op de gebeurtenissen vooruit te lopen en van te voren een scenario te bedenken, waarin alle profetieën geordend naar tijd hun plaats vinden. Zo was de joodse messiasverwachting ten tijde van Jezus zozeer gericht op de verlossing van de Romeinse overheersing, dat ze Jezus toen Hij niet paste in hun scenario, hebben verworpen. Deze dingen willen we voor ogen houden, als we een ander scenario voor de toekomstige gebeurtenissen, willen aanbieden. Daarover dus in een volgend artikel.

(De schrijver van dit artikel is gepensioneerd arts te Amsterdam)

Spinsels

Vriendin

Ze is een bijzonder goede vriendin. We hebben dan ook veel gemeen, en niet het minst belangrijke daarvan is dat we allebei schrijven. Het grootste verschil?

Dat is dat ik, van huis uit protestant, mijn best doe te geloven, terwijl zij, van huis uit rooms-katholiek, hard haar best doet niet te geloven. En ook daarin zijn toch heel veel raakvlakken te vinden. In ieder geval kunnen we er samen prima over praten.

Nu kwam ze even binnenwallen om te klagen over deadlines en faxen, en na een haastig kopje thee laat ik haar nog even mijn nieuwe jas zien. Dat wil zeggen, nieuw voor mij, want zoals bijna al mijn kleding komt ook dit exemplaar bij de plaatselijke kringloopwinkel vandaan. Ze bewondert de kleur en de kwaliteit, ik ben vooral blij met de dikte en de capuchon.

Wat een geluk, net voor de winter begint!

Terwijl ze opstaat lacht ze: 'Ja dat jij die jas nu net tegenkomt, God zorgt toch maar weer goed voor jou.' Heel even weet ik niet wat ik moet zeggen, maar terwijl ik de bekers naar de keuken breng, zeg ik over mijn schouder: 'Dat wil Hij ook voor jou doen, hoor'.

Ze staat inmiddels in de gang. Ook haar antwoord komt iets minder direct dan anders: 'Dat zal best, maar de prijs is mij te hoog.' Ik vergeet de mokken neer te zetten: 'Te hoog?'

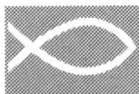
'Ja', zegt ze, nog steeds lachend: 'Onvoorwaardelijk geloven.'

'Joh, ben je gek?' Ik ben eerder verbaasd dan tactisch: 'Twijfelen mag hoor, zelfs Petrus deed dat, en Johannes de Doper.'

Net zo plotseling als het gesprek begon is het over. Er komt nog even een koetje en een kalfje voorbij, en weg is ze.

Terwijl ik de bekers omspoel, welt er een kort gebed in mij op. Dat het zaad, dat ik zo krakkemikkig in de aarde stop, mag ontkiemen. Voor die lieve vriendin, die ik nu niet wil missen. Maar straks ook niet.

Guurt Leguyt,
Alphen aan den Rijn

Kerk... aan het werk!

Ruim 1600 mensen op de Ontmoetingsdag 1998

H. Algra, Den Helder

De zaterdagse trein van 9 uur uit Amersfoort naar Ede is redelijk bezet. Een hoog percentage van de reizigers heeft een reformatorische achtergrond.

De vroege reizigers zijn op weg naar Barneveld. Deze plaats herbergt vandaag bezoekers van een themadag van de Gereformeerde Zendingsbond (GZB) en van de Ontmoetingsdag van de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Stand

De parkeerplaats voor de Veluwehal is al bijna vol. Nu al zoveel bezoekers? Of horen die auto's bij de bezoekers aan een *vlooiemarkt* aan de overkant? In de Veluwehal is het om half tien nog rustig. Een handjevol bezoekers zit in de grote zaal. Op het podium oefenen enkele musici. Achter het podium is het veel drukker. Daar worden tientallen stands in gereedheid gebracht: kerkbouw Heerde, Bij de Tijd, Kuria, Evangelische Hogeschool, het koor Vox Evangelica uit Amsterdam, evangelisatiewerk in de Haagse Spoorwijk, gevangenispastoraat, zendingswerk op Sumba, stands met boeken en ga zo maar door.

Samen (in-) zingen

Om 10 uur begint de samenzang o.l.v. Frans van Egmond uit Alkmaar. Hij laat de aanwezigen eerst even de kelen op orde brengen. Op een vroege ochtend moet er altijd even geoefend worden. Ook het lichaam moet soepel gemaakt worden, al gaat het woord ochtendgymnastiek in dit verband net even te ver. 's Zondags in de kerk zingen we zonder enige oefening vooraf, maar misschien klinkt het wel beter als je oefeningen vooraf doet. Maar dat zou dan wel even wennen zijn... Daarna klinkt het „Hallelujah, laat opgetogen!” Een hoge inzet, maar de aanwezigen doen hun best. Het volgende lied is het *Lied van de Dag: O Zon van de gerechtigheid* (zoals inmiddels gebruikelijk tijdens Ontmoetingsdagen: een tekst van Johan Klein, op muziek gezet door

Harry van der Veen). Het lied vergt enige oefening en zal vandaag meerdere malen herhaald worden.

Ik ben ontzettend cool!

Ondertussen is in de toneelzaal het *Jongerenprogramma* begonnen. De donkere zaal is half gevuld. Ds. Bert Lakerveld uit Deventer kondigt *L.E.F. 3.7* aan, een theaterstuk van *Youth for Christ*. Een jongen met zonnebril komt op en zingt: „Ik ben beroemd. Niemand houdt me tegen, ik ben niet verlegen.” Daarna volgt Marieke. „Ik ben Marieke en ik ben ontzettend cool.

Iedereen vindt mij ontzettend cool

Iedereen vindt mij ontzettend cool. Maar het is niet gemakkelijk om zo cool te zijn. Je moet iedere dag met een andere outfit naar school, anders ben je oncool. En ik heb een mobiele telefoon. Want ik ben zo cool. Iedereen wil me hebben!” In de zaal is het doodstil. De jongeren herkennen Marieke maar al te goed; ze roept met haar gedrag bewondering en afwijzing op.

Alarmribbels van God

In de grote zaal spreekt inmiddels Ds. Ton Vos uit Kampen. Hij gaat in op de boodschap van de profeet Haggai. „Kent u ze, die alarmribbels, schuin over de rijbaan, als laatste waarschuwing: remmen, anders klap je op de wegafzetting!?! Zo kunnen er ook alarmribbels van God komen. Volle agenda's, maar het wil maar niet lukken. Die malaise in ons leven: het zijn de alarmribbels van Godswege. Maar dan moet je niet nog harder, niet nog meer gas geven. Wat zegt de profeet Haggai? Jullie hebben het zo druk. Maar het lukt je niet, omdat je niet

aan Mijn tempel bouwt. Je rent je dood in de vloek. En wij? Jakkeren wij niet even hard mee? Of moeten we leren van de euvele moed van de profeet Haggai? Moeten we ons niet de vraag stellen: waar maak ik me nu werkelijk druk over? Over de nieuwe badkamer, over de wintersport of over de kerk?”

De zaal luistert. Ondertussen komen nog steeds veel mensen binnen. De tribunes raken gevuld. Na dit gedeelte uit de toespraak van Ds. Ton Vos wordt een prachtige psalm gezongen: *O, God van Jozef, leid ons verder!* (Psalm 80).

Een boot in de kerk

Een paar straten verderop, in de *Bethelkerk*, zijn de kinderen in actie. De kerkzaal is goed gevuld, met naar (mijn) schatting ongeveer 250 kinderen. Op het podium is een man aan het werk. Opeens ziet hij de fotograaf, „wat een engerd!”. Het gevolg is dat ik – tot groot plezier van de kinderen – opeens even onderdeel van het spel ben. Daarna gaat het verhaal verder. „Ik heb je verteld over de Here God. Als je meer wilt weten over de Here God moet je Hem zelf gaan zoeken.” En om God te kunnen zoeken wordt er op het podium een boot gebouwd. Een heel spektakel, maar uiteindelijk vaart er dan ook een echte boot, compleet met een zeil, in de kerk. Op zoek naar de Naam van God, in de richting van de horizon.

De allerkleinsten

Bij de Bethelkerk kon je buiten het enthousiasme van de kinderen horen. Buiten, bij het gebouw *Rehoboth*, tegenover de Veluwehal, is het stil.

Beneden zit een groep peuters in de kring. Er wordt goed geluisterd naar het verhaal over een lammetje. Daarna wordt er gezongen: *Lammetje, lammetje, lammetje en Jezus is de Goede Herder*, gezongen door één meisje en daarna door alle peuters. Voor peuters zijn de ouders (nog) groot en je eigen pappa en mamma kunnen álles. Dat blijkt wel uit de reacties: „Die kent mijn mamma ook!”, waarna een ander zegt: „En ik ken die ook, maar ik zing die alleen met mijn mamma!” In de aangrenzende zaal worden de allerkleinsten geherbergd. Sommigen heel tevreden op schoot, een paar anderen doen de naam *protestant* eer aan. En natuurlijk moet er ook *geflest* en *geluierd* worden.

Bon

Ondertussen gaat buiten niet alles naar wens. Een politieagent is bezig bekeuringen onder ruitenwissers te bevestigen. Het bedrag tikt stevig aan: 90 gulden per auto. Aangezien deze regio orthodox is, vraag ik me af of ik de politieagent niet op andere gedachten kan brengen. Als de mensen die 90 gulden nu eens morgen in de collectezak van de kerk zouden deponeren: zou daar niet over te onderhandelen zijn? Ik voeg de vraag maar niet bij

Alarmribbels van God. Laatste waarschuwing!

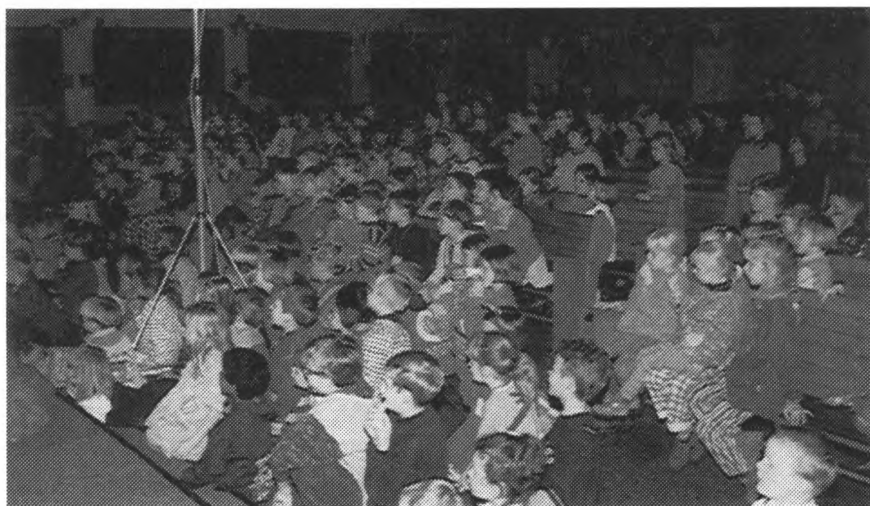
de gedachte en ga gewoon weer de Veluwehal in.

Net als buiten worden er ook binnen formulieren ingevuld. In de grote zaal kunnen de bezoekers op kaartjes gebedsonderwerpen aanreiken. Na een aarzelend begin wordt hier toch goed gebruik van gemaakt.

Dát is pas lef!

Ondertussen is het programma *L.E.F.* 3.7 bijna afgelopen. De zaal is ook beter gevuld dan een uur geleden. Er is op dit moment een *talkshow* aan de gang. Een aantal 'medewerkers' van *L.E.F.* en een aantal gasten heeft op het podium plaats genomen. Marieke is nog steeds *cool*. „Bij de EO zeggen ze: iedereen houdt van jou! Dat is echt EO!” „Je naaste lief hebben. Natuurlijk moet dat. In ieder mens zit wel iets goeds.” „Maar wat is houden van? Ik houd niet van Saddam Hoessein, dat kan ik niet.”

Aan het slot van de bijeenkomst volgt

nog een spannende *act*, waar je echt *lef* voor moet hebben. Twee jongeren worden geblinddoekt. Zonder dat ze weten wat er gaat gebeuren, moeten ze zich – van het podium af – voorover naar beneden laten vallen. Dat is pas vertrouwen, dát is pas lef. Ze worden opgevangen door 8 paar sterke armen. Een soort Gereformeerd *stage diving*? (letterlijk vertaald: toneel duiken; dit gebeurt regelmatig tijdens pop-concerten).

Vragen aan Nanda, Matthijs en Bart

Na afloop van het jongerenprogramma spreek ik Nanda. Ze vond het jongerenprogramma mooi en duidelijk. Waar ging het dan over? „Over lef hebben. Hoe je in het leven staat. Dat je best kunt opkomen voor je geloof.” Nanda is met haar ouders naar Barneveld gekomen. Waarom? „Ik vind het leuk om hier te zijn. Om het programma, natuurlijk. Maar ook dat je hier met een aantal jongeren bent. En vroeger woonde ik hier in de buurt. Dus ik zie ook weer heel veel oude bekenden.” Matthijs blijkt niet zo te spreken te zijn over het kinderprogramma. Het was een beetje kinderachtig. Hoezo kinderachtig? wil ik weten. Want het ging er best spannend aan toe in de Bethelkerk. „Nou, het was meer voor kleine kinderen.” Matthijs blijkt 11 jaar te zijn. Hij vond het programma meer iets voor kinderen van 7 of 8 jaar. Toch nog eens aan een andere jongen of meisje iets vragen. „Hoe vond jij het kinderprogramma?” Verbaasde ogen. „Ben je daar niet geweest?” Nee, hoezo? Het blijkt een meisje te zijn dat onderweg is naar een muziekvoorstelling van de Barneveldse muziekschool. Bij de volgende persoon is het wel raak. Bart is ook naar de Bethelkerk geweest. „Het ging over twee mensen die de Naam van God zochten. Ze hebben lang gezocht en toen vonden ze de Naam. De Naam was Vader.” Bart is 10 jaar en hij vond

het een leuk programma. Verveeld heeft hij zich niet, er was van alles te doen en er werden ook leuke liedjes gezongen.

Ontmoeting

De Ontmoetingsdag biedt ieder jaar veel ruimte voor ontmoeting. Voor de meeste bezoekers is deze dag ook een soort *reünie*. Daarom is er ook een lange pauze. Honderden mensen zwerven door de hal met stands. Anderen eten een hapje in of rond de centrale hal. Of er ook bezoekers op koopjesjacht op de *vlooiemarkt* zijn gegaan, is niet bekend.

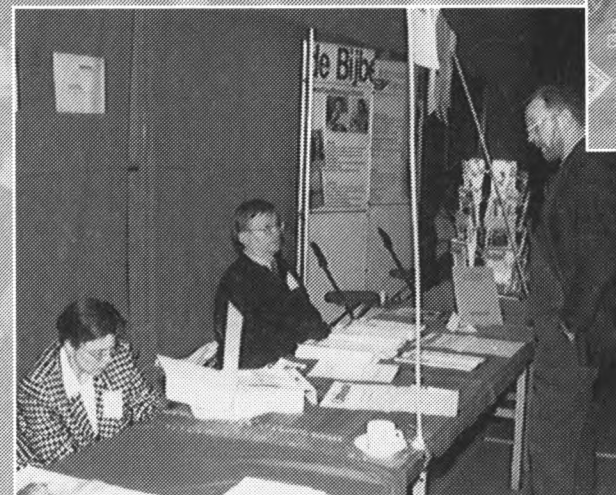
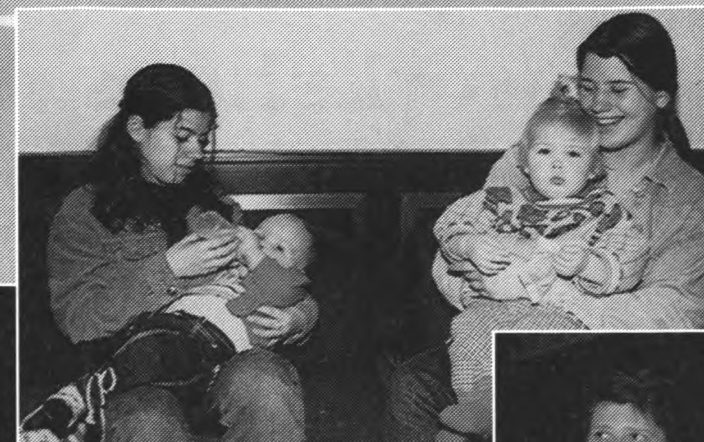
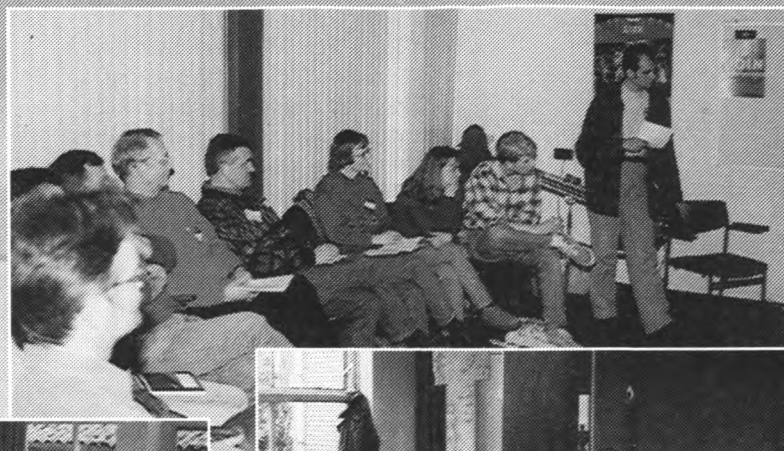
Na de pauze is er de mogelijkheid om een *workshop* te bezoeken. Het thema van de *workshops* sluit aan op het thema van de dag. *'We zijn niet geroepen om kerkenbanken te verwarmen, maar om die geweldige boodschap van het Evangelie door te vertellen.'* Een overzicht van de *workshops* is te vinden in *Opbouw* (42/8). De verslaggever kan niet overal tegelijk zijn en zwerft nu dus maar even van het ene gebouw naar het andere, ondertussen af en toe een foto makend.

Een uurtje shoppen

Join organiseert in Zwolle diensten voor randkerkelijken. De 'doelgroep' bestaat uit jongeren die niet meer naar de kerk gaan, maar die nog wel belangstelling hebben voor de inhoud van de Bijbel. Alleen vinden ze in de traditionele kerkdiensten geen antwoord op hun vragen. Hoe bereik je deze mensen? In ieder geval niet in een grote kerkzaal, maar veel meer in een kleine groep, waar iedereen bij de naam genoemd en gekend wordt. Daarnaast is het erg belangrijk dat de *leefwereld* van de jongere bekend is bij degene die de leiding van de dienst heeft. Vandaar de start van de *workshop* met een stukje video over de *Spice Girls*.

In de Toneelzaal zijn jongeren weer bij elkaar, voor het middagprogramma

Twée workshops nader bekeken

Sander Dekker, Den Helder

Tijdens de Ontmoetingsdag bezocht Sander Dekker twee workshops en deed daar, ten behoeve van de lezers van 'Opbouw', verslag van. Achtereenvolgens leest u over het gesprek met een buitenkerkelijke (o.l.v. drs. Wim Rietkerk) en over 'Eredienst (e)en drama!?' (o.l.v. Zeger van Voornveld).

Ds. Wim Rietkerk is o.a. bekend vanwege zijn werk voor de Stichting 'I Abri. In de workshop met als titel 'In gesprek met een buitenkerkelijke' ging Ds. Rietkerk in op de vraag hoe je als christen in gesprek kunt komen (over het geloof) met de niet-gelovige naaste.

Je mag er zijn

Het allerbelangrijkste bij zo'n gesprek is gastvrijheid. Hiermee wordt niet bedoeld dat iedereen *altijd* welkom is, maar dat je naaste 'er mag zijn'. Dit betekent dat je een luisterend oor hebt om te horen waar de ander werkelijk mee zit.

Als je zó gastvrij geweest bent en misschien zelfs verteld hebt over het Evangelie, wees dan niet teleurgesteld als de ander geen tekenen van bekering vertoont, want volgen ds. Rietkerk is bekering een lang proces waarin jouw bijdrage slechts één klein stapje is.

Stappen in het leren geloven

Het duurt vaak dus lang voordat iemand kan geloven. Ds. Rietkerk ver-

telde dat dit proces er als volgt uit kan zien:

1. afwezigheid van besef van God;
2. geloof in een hogere macht;
3. kennis van de basiswaarden van het evangelie;
4. inzicht in de praktische consequenties van het geloof;
5. positieve houding ten opzichte van het Evangelie;
6. erkenning van persoonlijk gemis;
7. wil en bereidheid om te veranderen;
8. berouw een overgave aan Christus.

Weerstand tegen het geloof

Waarom komen mensen moeilijk tot geloof? Ds. Rietkerk ging in op een aantal weerstanden waarmee je geconfronteerd kunt worden als men-

Meer gemeenteleden bij de eredienst betrekken

sen horen van het Evangelie, bijvoorbeeld:

- *vijandigheid*: luister als christen waar de negativiteit vandaan komt; misschien wel een negatieve ervaring die de ander bezeerd heeft. Wellicht kan het goedge maakt worden;
- *vooroordelen*, gebaseerd op gevoelens, maar soms ook gedachten. Deze laatste vooroordelen kunnen alleen weggenomen worden door de vooronderstellingen waarop ze gefundeerd zijn, weg te nemen.
- *geblokkeerd gevoel*: beschadiging van het vermogen om vast te kunnen vertrouwen; dus ook het vertrouwen in God is beschadigd.

Voor een christen is het dus de taak dit vertrouwen te herstellen door middel van de eigen opstelling.

Hoe nu verder?

Tenslotte gaf ds. Rietkerk enige tips hoe mensen die pas bekeerd zijn, verder

moeten gaan. Als eerste dienen de 'gewone' kerkdiensten zo *laagdrempe-lig* mogelijk te zijn. Daarnaast is verder persoonlijke begeleiding noodzakelijk en bijvoorbeeld het volgen van cursussen zoals de *alpha-cursus*.

Eredienst (e)en drama!?

Deze titel gaf Zeger van Voornveld uit Alphen aan de Rijn zijn workshop op de ontmoetingsdag. In de Gereformeerde Basisschool waren ongeveer 50 mensen bij elkaar om over dit thema met elkaar van gedachten te wisselen. Direct in het begin benadrukte Van Voornveld dat deze titel eerbiediger is dan ze op het eerste gezicht lijkt, want 'drama' slaat niet op 'dramatisch' maar op 'dramaturgisch'. De heer Van Voornveld ziet alle onderdelen van de eredienst dan ook als een vorm van drama of expressie.

De gangbare calvinistische kerkdienst

Als eerste besprak hij de traditie van onze calvinistische erediensten; passieve kerkgangers en een wat stijve predikant, die alles zelf doet. Zeger van Voornveld pleitte er dan ook voor om als eerste meer gemeenteleden bij de erediensten te betrekken, bijvoorbeeld door gemeenteleden de schriftlezing te laten doen of door hen voor te laten gaan in gebed. Ook andere bijdragen zoals expressie of het de wijk-groepen laten vertellen over hun activiteiten van de afgelopen periode, vormen in zijn ogen een welkome aanvulling op de eredienst.

Kunnen die veranderingen wel?

Als laatste had Zeger van Voornveld een tip voor broeders en zusters die met een onbehaaglijk gevoel met betrekking tot deze 'nieuwigheden' blijven zitten: lees het laatste vers van Psalm 87 (... *en zij zingen bij reidans: al mijn bronnen zijn in U!* ...). Tijdens de discussie aan het slot van deze workshop kwam nog een heel praktisch punt aan de orde, nl. hoe er het beste omgegaan kan worden met kritiek op de uitvoering van (onderdelen van) de eredienst. Een goede oplossing hiervoor is het aanstellen van een coördinator. Deze persoon kan de kritiek inventariseren en hiermee aan de slag gaan, zonder hiermee kerkenraadsleden te belasten (die het al druk genoeg hebben!) of gemeenteleden te kwetsen.

over *Save Sex*. Maar eerst worden er o.a. *Opwekkingsliederen* gezongen.

„Welzalig de man die niet wandelt...” Een lied uit diverse evangelische liedbundels, maar ook gewoon de tekst van Psalm 1. In een overvolle zaal spreekt drs. W.G. Rietkerk over het gesprek met de buitenkerkelijke. We moeten niet afwerend zijn, maar uitnodigend... Ook een zaal waar dia's worden vertoond over de relatie tussen het christelijk geloof en bepaalde planten en bloemen (*tiengebodenplantje*) is goed gevuld. Een aantal dia's van Lia van Berkel blijkt in Israël gestolen te zijn, maar er blijven nog genoeg mooie plaatjes over.

Even een frisse neus: een paar minuten lopen naar de Groen van Prinstererschool. Op de bovenverdieping van de school is een *workshop* aan de gang over *Youth Alpha*. Een aantal jongeren uit Houten vertelt daar over hun ervaringen. Beneden vertellen Dick en Jeannette het één en ander over de ervaringen met een *Alpha-Cursus* voor volwassenen in Houten. Hoe komen mensen tot geloof? Via de media? Via evangelisatie-acties? Of 'gewoon' via het persoonlijk contact, via het opbouwen van een relatie? Een paar straten verder staat de Gereformeerde basisschool. Gemakkelijk te vinden voor wie de plattegrond hanteert, maar ik raak, als gevolg van een eigenwijze route, even zoek in het doolhof van Barneveldse straten. Gelukkig wordt de school nog op tijd bereikt. In de hal staat geen harmonium, maar er bevinden zich wel enkele drumstellen. Ook hier verandert de cultuur. Zeger van Voornveld uit Alphen aan den Rijn gaat in op de mogelijkheden tot verrijking van de eredienst met middelen die in de Gereformeerde traditie nog niet zo bekend zijn. Een bezoeker vertelt dat het samen met de jongeren voorbereiden van een kerkdienst vooral positieve reacties met zich mee heeft gebracht, terwijl ze bang was voor negatieve reacties. Van Voornveld beaamt haar verhaal met: „Ja, soms moet je de dingen gewoon *doen!*” In een ander lokaal vertelt Ds. Joris Storms iets over gaven en taken in de gemeente. Een reactie uit de zaal:

„Gaat het ook niet om het stroomlijnen van processen?” Ds. Storms: „Ja, het in goede banen leiden en het stimuleren. Dat is een taak die de Bijbel noemt voor ambtsdragers.”

Tussenzang

Onze tijd kenmerkt zich door het *zappen*: overal een graantje meepikken.

Dat is (vooral) in dit gedeelte van het verslag ook gebeurd. Het is inmiddels weer tijd om naar de Veluwehal te lopen. Ook op de auto's bij de school blijken parkeerbonnen te zijn aangebracht. *Fout geparkeerd! Dat kost 100 gulden. U kunt het geld brengen naar...* Hier hebben kinderen de mogelijkheid tot het slaan van een slaatje uit de schaarste aan parkeerplaatsen ontdekt.

In de Veluwehal ontmoet ik twee oudere gemeenteleden uit een kleine gemeente. Ze zijn al vele malen op de Ontmoetingsdag geweest. Ik vraag hen wat de ervaringen zijn van deze dag.

„Het is echt een mooie dag. De inkle-

Grijze kuiven, volop in beweging

ding van de dag is goed, steeds een gedeelte uit de Bijbel (door een ander gelezen), een stukje referaat, iets zingen. Dat kan natuurlijk ook op die manier in de kerk. Misschien onthoud je het dan toch beter. Die tussenzang, die we vroeger hadden, was toch zo gek nog niet.”

Anders naar de kerkdienst gaan kijken

En hoe slaat het thema van de dag aan? „Ja, dat is goed, om daar met elkaar over te spreken. We hebben het thema net op onze wijkavond behandeld. Je zit zo gemakkelijk in een patroon. Daarom is het goed om er met elkaar over te praten. Deze dag vinden we heel opbouwend, we hebben er echt van genoten!” Nog eens een andere bezoeker aan haar jasje trekken, afkomstig uit een middelgrote gemeente. „Ik vond de dag heel stimulerend. Zulke dagen zijn zo verfrissend. Kijk eens met elkaar naar een andere aanpak van de diensten, dat moet toch kunnen. Zoeken naar andere wegen, zodat mensen ook weer anders naar de kerk gaan kijken. Jammer dat die veranderingen altijd zoveel weerstanden opleveren. Want waar gaat het nu eigenlijk om in de kerk. Die eindeloze discussies, dat is echt – letterlijk – zonde van de tijd. Zo'n verhaal als dat van Dick en Jeannette Westerkamp, prachtig toch? Onze kinderen zijn de deur al uit, maar de jonge kinderen gún je toch zo'n verfrissende aanpak.”

In beweging

Inmiddels is in de grote zaal het slot-

programma begonnen. „Juich, want Jezus is Heer!” klinkt het uit zo'n 1500 monden. De kinderen en de jongeren zitten nu ook in de grote zaal. Er wordt iets verteld over het kinderprogramma. De kinderen hebben werkjes gemaakt, er wordt een 'spandoek' getoond met het thema van het kinderprogramma, de tekst van de dag wordt collectief opgezegd (Johannes 15:6) en er wordt gezongen. Nu moeten de ouderen er ook aan geloven. Want geloven doe je niet alleen met je hoofd, maar ook met je hart, je mond, je handen. En bij een liedje als: „Ik wil de grootste zijn, ik wil de kleinste zijn” kun je natuurlijk niet stil op je stoel blijven zitten. „Prachtig”, zo is de reactie, „al die grijze kuiven, volop in beweging.”

Na de kinderen zijn de 'grote mensen' weer aan de beurt. Het lied van de dag wordt nogmaals gezongen, maar nu in canon. Frans van Egmond is, zo blijkt – na de *Opbouw*dag – ook hier, niet bang om eens iets muzikaals uit te proberen. Kan dat: 1500 stemmen in canon, en dat nog wel in 3 groepen? Ja... het lukt!

En nu weer naar huis...

In zijn slotwoord merkt Ds. Ton Vos op dat het goed was om vandaag met elkaar te zingen, te bidden, gesprekken te hebben, nieuwe dingen mee te maken. „En nu moeten we weer terug naar onze eigen gemeente. Soms is het daar ploeteren in eenzaamheid. Dat is de realiteit...” Vervolgens trekt ds. Vos een parallel met de tijd van de profeet Haggaï. Israël ging in die periode een onzekere tijd binnen. En ook nu weer lijkt Gods volk te verdwijnen. Maar... „Gods werk gaat door! Niet in uiterlijkheden, maar in de Here God Zélf. Daar moeten we het zoeken. Gods zeer persoonlijke liefde, via de Here Jezus. Die liefde blijft, vast en zeker!” Tenslotte gaat de inleider van deze dag in op dat oude *adagium* van de Gereformeerde Gezindte: de uitverkiezing. Ds. Vos laat een parel zien (in dit geval: een knikker), tussen duim en wijsvinger. „Vandaag bent u gevonden! U verkeert tussen de duim en de wijsvinger van de Here God! En als je zegt: dát geloof ik, dan houdt God je vast, tussen Zijn duim en Zijn wijsvinger. Dan hoeft je niet krampachtig te reageren in een snel veranderende wereld. God heeft ons uitverkoren. We mogen gaan voor rekening van de Heer.”

En met die boodschap gingen de bezoekers van de 12e Ontmoetingsdag verrijkt naar huis terug.

Kerk... aan het werk! (1)

...aan de hand van Haggai

Ton Vos, Kampen

Op de Ontmoetingsdag te Barneveld mocht ds. A.W. Vos uit Kampen de hoofdlesing houden. Hieronder publiceren we het eerste deel van de tekst zoals die ons beschikbaar is gesteld.

1. Maar de realiteit... Haggai 1:2-5; 9-10

Alarmribbels

Van die ribbelstroken die rijkswaterstaat schuin over de rijbaan legt als laatste waarschuwing... God kan ze ook in ons leven neerleggen. Zo wijst de profeet Haggai het volk op de malaise in het land na de terugkeer uit de ballingschap. Het wil maar niet lukken met de wederopbouw. De inzet en de inspanningen zijn omgekeerd evenredig aan de resultaten. Wanhopig. We zetten ons al maximaal in. We jakkeren en we beulen. Wat moeten we nog meer doen.

Maar dan komt de profeet met een boodschap die alles op zijn kop zet – mensen, denk na over de weg waarop u zich bevindt – die malaise: het zijn alarmribbels. Van Godswege. En dan moet je niet nog meer gas geven, maar afremmen en op een ander spoor overgaan. Jullie spoor, jullie prioriteiten deugen niet. Jullie zeggen: de bouw van die tempel lukt niet want we zijn zo wanhopig druk. Maar ik zeg jullie namens God: jullie zijn zo wanhopig druk omdat je niet aan die tempel bouwt.

Alarmribbels

Jakkeren wij er met zijn allen ook niet overheen? Als samenleving. Druk, agenda problemen, stress, 24-uurs-economie, het milieu ondraaglijk belast, de geestelijke gezondheid is alarmerend, velen knappen af, huisvaders die moordenaars worden tijdens een avondje stappen, kinderen die kinderen vermoorden...

Politieke leiders die met de handen in het haar oplossingen zoeken in: nóg meer dit en nóg beter dat...

Alarmribbels – een samenleving die het heil zoekt massaal aan kruis en evangelie voorbij, die rent zich dood in de vloek...

Wij weten het uit de Bijbel. We zien het gebeuren... Maar jakkeren wij niet even hard mee? Waar staat in onze agenda het bewust bouwen aan Gods Huis in deze tijd. En ik weet van onze drukte en al die verplichtingen...

En wat kan ik anders doen dan alle begrip tonen als iemand zegt: sorry, ik zou wel willen, maar....

Of moeten we de euvelen moed van Haggai hebben en elkaar tot de orde roepen: *het zijn alarmribbels!* Om met een variatie op Bill Hybels boekje (*Te druk om niet te bidden*) te spreken: we zijn vandaag *te* druk om *niet* voor God aan het werk te gaan. Een gewetensvraag: die ik u en mezelf stel: Waar maak ik me nu echt druk om?

Dat we als kerk vandaag ernstig op de tocht staan, op meer dan één wijze.

God drukt ons dan terneer, om ons te kunnen oprichten

Is ons hart daardoor verslagen? Of maken we ons toch drukker om die nieuwe badkamer of die wintersportvakantie. Bergen argumenten om onszelf te billijken. Ik weet het. Maar als nu de malaise in onze samenleving en ook in onze kerken alarmribbels zijn, als het Gods hand is die op ons drukt, dan hebben we toch geen andere keuze dan af remmen en switchen.

Maar hoe?? We zijn zo aan handen en voeten gebonden. We zijn zo moe. Tegelijk: als het Gods hand is die drukt, dan mogen we juist hoop hebben, want God drukt ons dan terneer, om ons te kunnen oprichten.

*O God van Jozef leid ons verder
(Psalm 80:1)*

* * *

2. De kleine stap... Haggai 1:7-8; 13-14

Wat een geweldig antwoord mag de profeet van God geven aan zijn afgepeigerde broeders en zusters. „Wat moeten we doen!” De herbouw van de tempel is een volstrekt onmogelijke opdracht. Wij zijn berooiden ballingen, vreemdelingen en bijwoners in eigen land. Wij zijn Salomo niet! Jawel, roept

dan Haggai: beklim het gebergte, haal hout en herbouw dit huis. Niet het onbereikbare en onbetaalbare cederhout van de Libanon. Ga aan de slag met wat binnen je bereik ligt. Hout van Juda's bergland. Roei met de riemen die je hebt, *maar ga beginnen*. De beslissende stap naar dat andere spoor, mag zo barmhartig klein, op onze maat geschoeid, beginnen. Bekering is een Godswerk, kolossaal, sterven en opstaan en tegelijk is bekering een klein menselijk stapje – doe het! Johannes de Doper met zijn kolossale boodschap: God komt eraan, bekeer je! Johannes wat moeten we doen! Een tollenaar mag tollenaar blijven, maar niemand oplichten; een soldaat mag soldaat blijven, maar niet meer plunderen; en geef weg wat je missen kan. De kolossale opdracht van de Heer aan zijn discipelen: Geef je hen te eten al die duizenden – Jezus hoe moet dat! Kom maar met wat je hebt – hoe onnozel en armzalig ook, vijf broodjes en twee visjes, maar kom en geef het in de handen van Jezus en je zult wat meemaken.

Wat is het belangrijk dat wij vandaag zien wat de gemeente is: Huis Gods. *Huis* van God. Wat een gat in de markt vandaag. Een 'Schuilplaats in de moderne wildernis, Huis waarin Gods vrede is'. Daaraan bouwen: geen morrelen in de marge, maar hoogste prioriteit. Voor onszelf en voor de wereld. Huis van God. En u bent Gods Huisgenoten! Hij schakelt u in. Gods werk is ook mensenwerk. Dat is de dwaasheid van God dat Hij zijn heil in mensenhanden en -verbanden legt. „Geef je hen te eten”. Zo werkt God. U mag beginnen met wat uzelf te bieden hebt. Als mens. Een kleine stap, maar met onvoorstelbaar grote gevolgen. Want zo werkt God.

Door die kleine stap komt u op het spoor ten leven. Door die kleine stap wordt u medewerker Gods. Mag je gaan ontdekken dat je betrokken raakt in iets dat zoveel groter is dan jezelf, het werk van de grote en heilige God. De gemeente is huis van God – daar woont Hijzelf, daar wordt zijn heil verkregen.

Deze boodschap van Haggai doorbrak de vicieuze cirkel. Diep onder de indruk gingen de mensen aan de slag, en ze ontdekten dat God met hen was. Nieuwe visie, nieuw elan. Want God

had hun geesten weer opgewekt, de ogen gingen weer stralen en ze gingen iets proeven van de zegen en het geluk waar deze wereld tevergeefs naar jaagt.
Zo werkt God vandaag.
Daar kan van verteld worden....

3. Vroeger en nu...

Haggai 2: 3-6

Prachtig zo'n nieuwe start. Prachtig nieuwe initiatieven waar mensen enthousiast aan mee doen. Indrukwekkend en bemoedigend als je bijvoorbeeld de berichten over de Alpha-cursus hoort. En zo zult u in diverse workshop straks dingen kunnen zien en meemaken die nieuw zijn, anders dan vroeger, dan we in onze traditie gewend zijn.

Boeiend, stimulerend ongetwijfeld.

Maar 't kan ook vragen oproepen.

Waarom moet het anders? Moet het echt zo? Mag het wel zo?

Inderdaad: Geen methode of vorm is het einde van alle tegenspraak. Het bijbelse model bestaat niet. Alles heeft z'n keerzijden. Zowel de nieuwe als de oude vormen. Maar we moeten nu eenmaal roeien met de riemen die we vandaag hebben en kunnen hanteren. Dat betekent dat wij onze vormen, onze manieren van kerk-zijn telkens moeten evalueren en zo nodig bijstellen. Gereformeerd kerkzijn is geen status quo, maar een proces van voortdurend gereformeerd worden.

Met alle vragen vandien. Haggai had hiermee te maken... Enerzijds: Fantastisch, er werd weer met inzet en animo aan de herbouw van de tempel gewerkt. Want de mensen mochten roeien met hun eigen riemen. Maar al binnen een maand kwam de domper toen bleek dat die riemen hun beperkingen hadden. Al doende kom je daarachter. En dan kan de herinnering aan die 'goede oude tijd' verlamrend werken. Als je denkt aan Salomo... En wij nu...?

Is dit het nou? De frustratie sluipt binnen. Critici staan klaar om hun nare gelijk te incasseren. Ach, al dat nieuwe gedoe van tegenwoordig, ze komen er wel achter.... Haggai onderkent het probleem en wat hij doet is gedurfd. Hij negeert het gevoel van onbehagen niet. Integendeel – hij roept het tevoorschijn: „Wie onder u is overgebleven die dit huis in zijn vroegere heerlijkheid heeft gezien. En wat ziet u nu? Is het niet – daarbij vergeleken – als niets in uw ogen?”

Maak van je hart geen moordkuil, zeg

het maar. Wat is het belangrijk dat wij vandaag het gesprek tussen de generaties en met de traditie openhouden. Maar dan wel in het licht van de Exodus, van Pasen. Haggai grijpt nog verder terug dan 'de goede oude tijden'. Hij grijpt terug op het geheim achter de heerlijkheid van de eerste tempel: de Exodus, de God van de Exodus. Het geheim achter alle wonderen en monumenten, achter alle grote mannen en vrouwen Gods in de kerkgeschiedenis is Pasen, is de opgestane Heer. Maar let wel: de Exodus is allereerst de nachtmerrie, de ineenstorting van alle verwachting. Voor je de zee, naast je de hoge bergen, achter je de aanstormende farao.

het gesprek tussen de generaties en met de traditie openhouden

Pasen is allereerst de nacht van de diepste verschrikking, van de ineenstorting van alle hoop en geloof. „Wij leefden in de hoop dat Hij Israël verlossen zou, maar zie Hij is nu al drie dagen dood”.... zeiden de Emmaüsgangers. Maar ze zeiden het tegen hun opgestane Heer Jezus!

Pasen, dat is de weg verder, waar alles ophoudt.

Pasen, dat is wedergeboren worden tot een levende hoop, een hoop die het al gewonnen heeft van de ergste nachtmerrie.

Mogen wij – net als Haggai deed – de crisis in onze dagen gaan zien als een Exodus- en Paas-crisis? Dat is adembenemend en levendmakend tegelijk. De boodschap: 'wees sterk' en 'vrees niet'. Gods Geest staat in ons midden; Hij leidt ons. Dat mag ook het gesprek tussen de generaties ontspannen: dat de levende Heer niet alleen via de traditie en onze geloofsoverdracht, maar ook rechtstreeks en door Zijn Geest de jongeren van vandaag en morgen zal aanspreken en leiden. En dat je dat ziet gebeuren en dat je mag vertrouwen dat Hij hen zal bijstaan om hun eigen schriftuurlijke vormen te schep- pen in hun situatie. Soms anders dan we gewend zijn.

Soms zullen we zelfs eeuwenoude bakens moeten verzetten. Ik denk aan het voorbeeld van de doop van Cornelius. De Heilige Geest was Zijn gemeente en apostelen vooruit. De uitstorting van de Heilige Geest op Cornelius en zijn gezin was zo evident dat Petrus en de hele Joods-christelijke

kerk niet anders meer kon, dan de bakens te verzetten van eeuwenoude en heilige, door God gegeven instellingen – spijswetten, sabbat, besnijdenis. Als we erop vertrouwen dat de Heilige Geest ook ons leidt, mogen we dan ook niet verwachten dat ook wij soms eeuwenoude interpretaties van de Bijbel moeten bijstellen of relativeren? Vanuit de evidente aanwezigheid en zegen van de Heilige Geest.

Dan denk ik aan veranderingen in de eredienst, muziek, liederen, vormen, die de Geest evident gebruikt om mensen van nu te bereiken.

Dan denk ik aan een flexibele benadering van de bediening van de sacramenten. Bijvoorbeeld ten aanzien van de doop: enerzijds ben ik ervan overtuigd dat de doop van de kleine kinderen der gelovigen volstrekt Bijbels is, ja diep geworteld in het Evangelie zelf. Anderzijds constateer ik vele bloeiende en groeiende christelijk gezonde gemeenten met een andere doopleer. Dat de Heilige Geest ook daaraan klaarblijkelijk Zijn zegen kan verbinden, dat maakt het mij toch onmogelijk om een al te rigide opvatting over de doopbediening te hanteren. Ik kom dan de Heilige Geest tegen. (Dit mes snijdt uiteraard ook de andere kant op richting hen die een andere doopleer 'drijven').

Ik denk in dit verband ook aan de evidente zegen door de ambtsbediening van zusters in onze gemeenten. Mag die zegen een argument zijn? Verder kun je denken aan het hernieuwde accent op bevinding en beleving naast kennis en actie. Een accent waar de gereformeerde traditie niet vreemd tegenover staat.

Nauw hierbij aansluitend denk ik ten slotte toch vooral ook aan een nieuwe openheid voor de persoon en het werk en al de gaven van de Heilige Geest. Trouw aan de Schrift, zeker! – maar een schriftgeleerde die een discipel in Koninkrijk der hemelen is, gelijk een huisvader die uit zijn voorraad nieuwe en oude dingen tevoorschijn brengt. De geesten moeten nauwkeurig beproefd worden of zij uit God zijn, zeker!, maar laat ook hier 'het vrees niet' in mogen klinken, want als we God in Jezus' Naam smeken om zijn Heilige Geest, dan zal Hij ons toch niet een slang voor een vis of een schorpioen voor een ei geven?

Zijn Geest weerstaát de valse schijn en schrijft in harten het geheim van 's Vaders grote daden...!

(wordt vervolgd)

Orgaan- en weefseldonatie

H.L. van der Wiel, Drachten

De invoering van de wet op de orgaandonatie heeft tot gevolg dat iedereen, die in de gemeentelijke basisadministratie is opgenomen, een formulier thuis heeft gekregen, een zogenaamde donorverklaring. Met behulp van deze verklaring wordt nu centraal een register aangelegd dat door artsen kan worden geraadpleegd of u, na overlijden, organen en weefsels ter beschikking stelt voor transplantatie.

De komst van de wet heeft te maken met het tekort aan donororganen en de tot nu toe vrijblijvende werving van donoren. Tevens wordt met de wet het zelfbeschikkingsrecht van de potentiële donor ondersteund en is het begrip herensdood wettelijk omschreven. Het gebruik van een protocol orgaan- en

weefseldonatie is verplicht gesteld voor ziekenhuizen en verpleeginrichtingen.

Is er een christelijk standpunt?

De ontwikkeling van de moderne geneeskunde, is mede een uitvloeisel van het na de reformatie op gang gekomen wetenschappelijk denken. Voordien was er veelal een bij kloosters aanwezige ziekenzorg als uiting van christelijke naastenliefde.

Reeds enkele decennia accepteren wij, de 'mainstream van het Christendom', zonder probleem de vorderingen van de geneeskunde maar zien soms, vreemd genoeg, wel eens ethische problemen bij de orgaandonatie. Als probleem ziet men het openen van het lichaam en bij het verwijderen van organen een mogelijke aantasting van het opstandingslichaam. Ook is er weerstand tegen het ontvangen van organen van hen die reeds zijn overleden. Geen enkel ethisch probleem zien wij indien een ontstoken blinde darm of galblaas kan

worden verwijderd en bij het ziekenhuisafval wordt gelegd; evenzo accepteren wij bloedproducten bij ernstig bloedverlies tijdens een operatie of na een ernstig ongeval.

Bij bovengenoemde voorbeelden is er geen probleem met het openen van het lichaam, verwijderen van organen of het accepteren van rode bloedcellen van andere personen. Het raadplegen van de Bijbel kan ons niet helpen hoe wij over de transplantatie-geneeskunde zouden kunnen denken. Dus een pasklaar antwoord is er niet, een verschil van mening zal er zeker zijn en naar verwachting ook een ontwikkeling in het denken over transplantatie-geneeskunde. Wel kennen wij een aantal algemene geaccepteerde christelijke uitgangspunten die het denken richting geven.

- De Bijbel vraagt eerbied voor het menselijk leven, het ziet God als Schepper en onderhouder daarvan.
- Het begrip rentmeesterschap waarbij

Snippers uit Afrika

Hamvraag

We kunnen niet langer om de hamvraag heen blijven draaien: wat is dan toch de hoofdoorzaak van de stortvloed van mislukkingen die Afrika blijft treffen?

Ten overvloede nog eens: reken mij niet onder de negatieve doemdenkers die alles wat van Afrika komt, hooghartig wegschuiven. In het Afrika dat nog voluit religieus is, open voor God of god, voel ik mij meer thuis dan in het na-Christelijke Westen met zijn gesloten circuit van oorzaak en gevolg waar God of god op zijn best de overgebleven gaatjes nog mag vullen. De zwarte jongen die mij bij de benzinepomp helpt, begrijpt mij meteen wanneer ik zeg dat God ons weer mooie regen heeft gegeven. En het Westen kan nog veel leren van het gemeenschapsdenken van Afrika. Maar al dat positieve is wel ingebouwd in een totaal van Afrika-denken waarin persoonlijke individualiteit, ijver, initiatief en gezonde arbeidsethiek er maar magertjes afkomen net zoals open menselijke verhoudingen. En dat is juist wat telt voor een florerende samenleving. De hamvraag dus! We kunnen de vraag

ook omdraaien. Waarom is het Westen zo voorspoedig tegenover het armoe-dige Afrika-getto? Jan Greven schreef destijds in Trouw: "alleen dictaturen sjoemelen met hun geschiedenis" maar het wil mij voorkomen dat het hele Westen in dat sjoemel-proces betrokken is, zoals het als het ware een boycot heeft afgekondigd tegen het Christendom als constitutioneel component van de Westerse geschiedenis. Alsof meer dan duizend jaar verkondiging van het Evangelie aan de Westeuropese mens niets gedaan zou hebben. Men kan wel klagen in het Westen over een algemeen waarden- en normverlies maar de voor de hand liggende vraag: waar dat verlopen goed dan wel vandaan zou zijn gekomen, mag blijkbaar niet hardop gesteld worden. Wie nauwgezet en vastberaden met zijn computer op het werk bezig is, mag heus wel terug de geschiedenis inkijken, dankbaar dat de nu vergeten Heer zijn voorgeslacht persoonlijk verantwoordelijkheidsbesef inprentte. Wie met beplanning voor de toekomst van zijn kinderen doende is, mag er heus wel even bij stilstaan dat zijn lineaire, doelgerichte bezig zijn op een denkstructuur berust die de Bijbel door de generaties heen zijn voorgeslacht aanreikte en daarom nu tot zijn onmisbare bagage behoort. Daar zonder zou hij vandaag misschien nog vastzitten in de cyclische denkstructuren van

feitelijk alle primitieve samenlevingen. Het mag waar zijn dat er ook andere oorzaken in die cultuurvorming van het Westen meegespeeld hebben, even waar is het dat zonder het Christendom het Westen vandaag niet zou zijn waar het nu is. Dit alles met de uitdrukkelijke erkenning dat het Christelijke Westen niet meer Christelijk is; wat gebleven is, zijn vruchten zover die nog niet verrot zijn. Die geweldige winst van het Evangelie: persoonlijke verantwoordelijkheid drijft weg naar hebberige ikkerigheid om niet meer te noemen. Schrijven we achter het woord Europa in dit verband: 'niet meer', achter Afrika schrijven we: 'nog niet'. Maar zonder veel hoop dat Afrika ooit zover komt als Europa ooit was in Christelijke cultuurvorming. Daarvoor is de tijd van het Evangelie te kort geweest. En wat Afrika van Europa vandaag gretig importeert is niet de wortel van wat het Westen zijn groei gaf maar de ideologie van zijn verworden vruchten. Daarom blijft het in Afrika sukkelen! Is mijn tekening juist, dan zijn Europa en Afrika bezig naar elkaar toe te groeien, op weg naar één globale onchristelijke cultuur. Met daarin als vreemdelingen en bijwoners Christenen als minderheid, als vreemden eenden in de wereldbijt. Is dat overigens niet een vertrouwd beeld van ons Nieuwe Testament?

J. Vonkeman, Richmond, Zuid-Afrika

verwacht wordt dat wij zorgvuldig omgaan met ons lichaam.

- Dit lichaam wordt gezien als tempel van de Heilige Geest.
- Wij worden opgeroepen tot het tonen van naastenliefde. Het afstaan van organen voor transplantatiedoelen kan gezien worden als een concrete invulling van het gebod je naaste lief te hebben.

Is deze laatste gedachtegang juist, dan kan het afstaan van organen bij het sterven een laatste uiting zijn van de gehoorzaamheid aan dit liefdegebod. Zorgvuldigheid die wij kennen bij het omgaan met het lichaam van een overledene is niet strijdig met het openen van het lichaam om er organen uit te nemen. Bij het balsemen van het lichaam in het oude Egypte werden organen verwijderd. Jozef gaf opdracht aan de geneesheren om zijn vader Jakob te balsemen, een proces van veertig dagen (Gen. 50:2-3).

Hersendoodcriteria van belang bij orgaandonatie

De 'Commissie Hersendoodcriteria' van de Gezondheidsraad heeft in 1996 het in artikel 15 van de wet op de orgaandonatie genoemde Hersendoodprotocol geformuleerd. Dit hersendoodprotocol is vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 30 juni 1997. In dit protocol wordt naar huidig medisch inzicht technische richtlijnen gegeven voor de vaststelling van hersendood, zodat dit zorgvuldig kan gebeuren en ondubbelzinnig wordt vastgelegd. De wijze waarop de hersendood is vastgesteld dient te worden gedocumenteerd in een verklaring waarbij ook het tijdstip van overlijden wordt vastgelegd, het moment van hersendood. De verklaring moet worden ondertekend door de (kinder)neuroloog of neurochirurg.

Het vaststellen van hersendood is belangrijk omdat sommige organen, bijvoorbeeld de nier, bij een nog goed functionerende bloedsomloop moet worden uitgenomen. Betreft het een ongevalspatiënt met een ernstig schedelletsel als enige schade, dan zal de betrokkene bij binnenkomst in het ziekenhuis vaak comateus zijn. Naar huidig inzicht wordt de patiënt direct geïntubeerd, en veelal kunstmatig beademd. Het komt daarbij voor dat, ondanks maximale behandeling, blijkt dat de hersenen na uren tot dagen compleet 'kapot' zijn, maar dat het lichaam met technische ingrepen een normale vochtbalans heeft en dat er een goede bloedcirculatie kan worden gerealiseerd.

Medisch gezien is de patiënt overleden, maar sommige organen zijn dan nog

steeds in goede conditie. Deze reeds overledenen worden als de ideale orgaandonor gezien. Het zal duidelijk zijn dat het hier van groot belang is de hersendood nauwkeurig vast te stellen. Bij sommigen kunnen dan meerdere organen worden verwijderd, namelijk hart, longen, lever, alvleesklier en nieren. Tot op hoge leeftijd, voor de nieren tot 75 jaar, kunnen de organen worden gebruikt. Is de doodsoorzaak een koortsende ziekte of is er sprake van een kwaadaardige aandoening dan zijn de organen niet geschikt voor transplantatie.

Weefseldonatie

Met weefseldonatie wordt het verwijderen en later implanteren van weefsels bedoeld. Het kan zijn hoornvliezen van de ogen, de huid, hartkleppen, pezen of bot. Hierbij is de persoon gewoon thuis of in een instelling overleden. Soms is wel direct koeling van het lichaam noodzakelijk. Bij donatie van de hoornvliezen worden de oogbollen compleet verwijderd en vervangen door een kunstoog. Donatie van de hoornvliezen kan tot 80 jaar en de huid tot 90 jaar. Nauwkeurige inspectie van het lichaam door de nabestaanden zal altijd tekenen van een donatieprocedure tonen.

De donorverklaring

Het donorregister kent drie mogelijkheden. Keuze 1 betekent toestemming, keuze 2 betekent geen toestemming en bij keuze 3 en 4 laat men de beslissing aan de nabestaanden over. Indien men de keuze aan de nabestaanden overlaat, dus daartoe impliciet toestemming geeft, moet men het niet zien alsof de nabestaanden daarmee opgezaagd worden. Dit kan wel zo aanvoelen als men nooit zijn eigen mening daarover kenbaar gemaakt heeft. Het overlaten aan de nabestaanden geeft ook de mogelijkheid aan de familie om te beslissen, na veelal enkele spannende dagen van plotse ziekte, of zij deze procedure, die soms onrust geeft, nog aankunnen. Een algemeen advies kan hier niet over gegeven worden. De keuze is afhankelijk van ieders persoonlijke omstandigheden.

(Dr. H.L. van der Wiel is als neuroloog verbonden aan het ziekenhuis 'Nij Smellinghe' te Drachten, en heeft bovenstaande voordracht onlangs gehouden op een gemeentevond van de Ned. Geref. Kerk te Heerenveen)

Literatuur:

Gezondheidsraad: Commissie hersendoodcriteria. Hersendoodcriteria. Rijs-

wijk: Gezondheidsraad, 1996; publikatie nr 1996/19.

Christelijke oriëntatie in medisch-ethische onderwerpen. Hoofdstuk 7. Uitgave Nederlandse Patiënten Vereniging en Buiten en Schipperheijn.

Protocol Orgaan- Weefseldonatie. J. de Boer en medewerkers. Uitgave van December 1997 van de Nederlandse Transplantatie Vereniging en Centraal Begeleidingsorgaan voor de Intercollegiale Toetsing.

Kruimels van de tafel

Door veel verdrukkingen

Paulus en Barnabas hielden de christenen in Lystra, Iconium en Antiochië voor, dat we door veel verdrukkingen het koninkrijk van God moeten binnengaan (Hand. 14:23). Dat moet. Zo liggen de zaken nu eenmaal. Het is gewoon een onvermijdelijke zaak. Waar het evangelie komt, wordt het niet alleen aanvaard, maar roept het ook verzet en weerstanden op. En dan barst op een gegeven ogenblik de bom, soms binnen de kleine kring van het gezin, soms in groter verband.

Dat moeten christenen zich goed bewust blijven. Die wetenschap helpt hen namelijk vol te houden en het geloof er niet vaarwel te zeggen. Want die verdrukkingen blokkeren de weg naar het koninkrijk niet. Het is niet zo dat ze door die verdrukkingen het leven kwijtraken. Integendeel, door die verdrukkingen heen gaan ze het koninkrijk binnen. Een opstijgend vliegtuig komt bij waar bewolkt weer in de wolken terecht. Daar bevindt het zich in de mist. Er schijnt geen eind aan te komen. Het is alsof het voorgoed de mist is ingegaan en er helemaal geen zon bestaat. Maar dan breekt het er ineens doorheen en vliegt het binnen in een wereld met een stralende zon en een prachtig blauwe hemel. Om daar te komen moet het vliegtuig door het wolkenpakket, waar alle uitzicht ontbreekt, heen. Dat is onvermijdelijk. Het moet door de dikke wolkenmassa's heen de stralende hemel binnengaan.

Zo moeten we door veel verdrukkingen heen het koninkrijk van God binnengaan. Dat te weten is belangrijk. Dat helpt me vol te houden. Want er zijn momenten waarop ik niets van de zon zie en merk en er alleen maar mist lijkt te bestaan. Dan is het goed om te weten dat ik toch op weg ben naar Gods koninkrijk.

M.R. van den Berg, Assen

Goedkope genade bedreiging voor kerkelijk leven

Genade is geen vrome douche

Goedkope genade

Een van de ergste dingen zou zijn als wij Gods genade zo ongeveer in de uitverkoop zouden doen. Goedkope genade is vandaag weer een bedreiging voor het kerkelijk leven. Dietrich Bonhoeffer heeft ons daartegen een halve eeuw geleden al ernstig gewaarschuwd. Vergeving, troost, genade... Je haalt ze niet zomaar even uit Gods onuitputtelijke voorraadkamer om ze met lichtvaardige hand gedachtenloos rond te strooien.

Genade die niets kost. Dat betekent dat je van de genade een soort vrome douche zou maken, die je naar believen op gezette tijden open en weer dicht draait. Genade als een soort verwarmingssysteem. Vergeving der zonde als een soort algemene waarheid. De liefde van God als een soort algemene christelijke Godsidee. Goedkope genade, dat is vergeving van zonde waarvan je niet eens berouw hebt en waarvan je eigenlijk helemaal niet vrij wenst te worden. Het is rechtvaardiging van de zonde, niet van de zondaar. God vergeeft immers toch wel? Dat is zijn vak. Maar zo is de genade een doekje voor het bloeden, er wordt niets opgelost en alles blijft gewoon bij het oude. Het kwaad, de zonde, alles kan rustig blijven bestaan

en geen mens hoeft dan ook maar een ietsiepietsie te veranderen. Dan hoeft je ook niet te proberen een gehoorzaam leven te leiden onder de geboden van de Heer Jezus Christus.

Goedkope genade is genade die we zomaar even voor ons zelf hebben gereserveerd. Het is willen leven uit de vergeving, maar zonder een werkelijke verootmoediging. Het is als er gedoopt wordt voor de vorm of uit traditie of omdat je maar nooit kunt weten... Het is als er avondmaal gevierd wordt zonder de echte vreugde en zonder de diepe ernst van kruis en van opstanding en van verzoening door Jezus Christus, Gods Zoon, onze Heer.

Kostbare genade

Kostbare genade daarentegen is als de verborgen schat in de akker. Het is als de kostbare parel terwille waarvan de koopman al zijn goederen prijs geeft. Kostbare genade is het evangelie, dat altijd weer moet worden gehoord en verkondigd en gezocht en aanvaard. Kostbare genade is de gave van het geloof, waarom altijd weer moet worden gebeden. Het is de deur, waarop altijd weer moet worden geklopt. Kostbaar is de genade als die oproept tot navolging van Christus, zo heeft Bonhoeffer ons geleerd. Kostbare genade is: menswording van God, een Kind in een kribbe, een weg van lijden, een man van smarten, een opgestane Heer, Jezus de levende, opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand Gods, vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.

Kostbare genade is: Advent en Kerst, de tijd der veertig dagen, Goede Vrijdag en Pasen, Hemelvaart en Pinksteren. Het is dat wij Gods mensen zijn en steeds weer worden, die leven in de navolging van Christus, uit genade en in de kracht van de Heilige Geest.

Dan gebeurt er iets met ons. Dan worden we niet alleen tot in het diepst van onze ziel getroost, maar dan worden we ook veranderd! Dan worden we niet alleen schuilers en troost-zoekers, maar ook spoor-zoekers en pad-vinders. We zoeken niet de brede weg, maar we zoeken het smalle pad, dat is de weg des vredes. We worden op het spoor gezet van Gods beloften en geboden. In Christus zijn we geheiligd door de Geest Gods.

Dat betekent niet dat we voortaan alles goed doen. Mensen maken telkens opnieuw schuld en gaan in de fout. God verwacht dan ook niet van ons dat we schuldloos door het leven gaan. God vraagt wel van ons dat we in dit leven de goede keuzes maken. Daartoe zijn we geroepen en verkoren. Dan hoeven we ons niet boven anderen te verheffen, want we weten maar al te goed hoe feilbaar en kwetsbaar we zelf zijn. We mogen juist mensen van God zijn, die als eersten weet hebben van eigen falen, van vergeving en verzoening, van herstel en behoud, van genade en verlossing in Jezus Christus.

Margriet Gosker

Hierbij geven wij een gedeelte door van een artikel, dat vorig jaar in het 'Cen-

Voor de kinderen

Wat je hieronder vindt is het Hebreeuwse alfabet.

Kunnen jullie nu met behulp van deze letters de puzzel oplossen? Je vindt dan een tekst uit het bijbelboek Marcus..

Maar denk erom, het Hebreeuws wordt van achter naar voren gelezen!

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ ק ר ש ת ׀ ׀ ׀
a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u w z

דה חהרה יהוש דאנ והרד נאדאת ח'י תעת
חהנן השצרעכהנ חאד עצדהנעמהנ 'נ דה חהמהל הנ
חההנת ז'גח דהזהת אאנ דה רהגחתהרחאנז דעדש

De oplossing van de vorige maal is : Rama, Najot, Nob, Adullam, Mispe, Cheret, Keila, Choresa, Engedi, Paron, Chakila en Siklag.

G. Wijkhuizen-van Vuuren

traal Weekblad' werd gepubliceerd. Ds. Gosker verwoordt zaken die wij ter harte moeten nemen! Genade is voor ons een vertrouwd woord geworden. Het is een heerlijk woord. Maar laten wij niet vergeten, dat het voor ons ook een vernederend en vernietigend woord is. Er blijft van ons als mensen van vlees en bloed niets over. Het gaat in de schuldbelijdenis om het element van de verootmoediging. Wij moeten ons buigen voor God en ons door zijn Geest laten breken. Dan gaat onze hoogmoed eraan en wordt door diezelfde Geest het terrein van ons geschonden leven bouwrijp gemaakt voor de woning van Gods gunstbewijzen. Ik denk hierbij aan zondag 45 van de Heid. Cat., vraag 117: „Wat behoort tot zo'n gebed, dat God behaagt en door Hem wordt verhoord?” En dan luidt het tweede gedeelte van het antwoord: „Ten tweede, dat wij onze nood en ellende goed en grondig kennen om ons voor het aangezicht van zijn Majesteit te verootmoedigen.” Daarbij wordt verwezen naar Psalm 2:11, Psalm 34:19 en Jesaja 66:2. Genoeg meditatiestof! De HERE schenke alle schuld-bewuste zondaren en zondaressen de genade om zijn genade ook metterdaad aan te nemen!

Enschede, O. Mooiweer

Kerknieuws

Beroepen/Intrede/Afscheid

Beroepen door Doorn: ds. A.W. Vos te Kampen
Afscheid: ds. P. Busstra neemt op zondag 7 juni in de avonddienst afscheid van Zwolle 2. De dienst begint om zeven uur in de aula van het CC-College aan de Veerallee. Ds. Busstra heeft het beroep van de kerk van Bunschoten/Spakenburg aangenomen.

Adressen

Stud. W. Molemaker

In tegenstelling tot dat wat het in Informatieboekje/98 is vermeld luidt het bankrekeningnummer van student W. Molemaker 460748475 (ABN-AMRO).

Stud. L.A. van Baardewijk

Nieuw adres: Boreelstraat 12, 3816 DR Amersfoort, tel. 033 4728371

Ds. A.J. Moggré

Het adres van ds. A.J. Moggré luidt per 1 juni 1998: Garsteland 26, 3851 MJ Ermelo.

Nieuws Landelijke Vergadering

Twee nieuwe studiebegeleiders

De Landelijke Vergadering heeft op de zitting van 9 mei j.l. de predikanten dr. A. van der Dussen (Eindhoven) en drs. J. Dekker (Nijverdal) benoemd als studiebegeleiders. Daarmee zijn de vacatures drs. H. de Jong en drs. H. Smit vervuld.

Vierde zitting op 16 mei

Op zaterdag 16 mei komt de Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken in vierde zitting bijeen. De vergadering vindt plaats in Centrum Bartimeushage, Oude Arnhemsebovenweg 3 te Doorn. Op de agenda staan de behandeling van het rapport Commissie Contact en Samenspreking met andere kerken, het rapport van de afgevaardigden naar COGG en een brief van de NGK Leerdam over de emeritaatsvoorziening van zendelingen.

Overig nieuws

Studenten Seminarie naar Israël

Als onderdeel van het studieprogramma van het Nederlands Gereformeerd Seminarie uit Amersfoort maakten twaalf studenten en drie begeleiders van 3 tot 14 februari j.l. een studiereis door Israël. De reis voerde o.a. langs Jeruzalem, de Dode Zee, Samaria, Galilea, de Golan en verschillende kustplaatsen. Vanaf de Olijfberg, bij Mamre in Samaria, op de Golanhoogte, en vanaf de Tabor en de Karmel waren er schitterende panorama's over de omliggende gebieden.

Het was een reis met een open bijbel, waarbij relevante Schriftplaatsen werden verbonden met bezochte plaatsen. Op die manier verkregen de deelnemers praktisch inzicht in aardrijkskundige, archeologische en geschiedkundige verhoudingen. Zo bleek de Via Dolorosa, de kruisweg die Jezus aflegde van het Romeinse gerechtsgebouw naar Golgotha, een veel langere en steiler oplopende route door de straatjes van Jeruzalem te zijn dan velen zich hadden voorgesteld.

Een bekwame gids, dhr. Yossi Avi-Tsedek, gaf tijdens de reis op boeiende wijze uitleg over het land en het volk van de bijbel. Het reisprogramma omvatte ook een Joodse synagogedienst en een Bar-mitswah-viering bij de Klaagmuur. Daarnaast waren er interessante ontmoetingen met de loco-burgemeester van Jeruzalem, dhr. Zwi Raviv, en met een burgervader van een Joodse nederzetting in Samaria, dhr. Yossi Kapach.

Naast deze orthodoxe gesprekspartners was er een discussie met de Messiasbelijdende ds. Ben Zwi, die verrassende Joodse exegeses van Nieuw-testamentische gedeelten presenteerde. Veel indruk maakte verder het bezoek aan Yad Vashem, het Joodse gedenkteken aan de massamoord van 6 miljoen Joden door Hitler.

Met de orthodoxe schrijfster Wiesje de Lange en met de heer P. Koelewijn van Christenen voor Israël werd doorgepraat over de heilshistorische betekenis van de stichting van de Joodse staat in onze eeuw. En in het zg. Huis op de Berg (de Olijfberg te Jeruzalem) hield de Chr. Geref. ds. C. van de Boogert een lezing over de dialoog tussen Christenen en Joden, waarbij hij nauw betrokken is. Zo werd deze reis een belevenis waarvoor de deelnemers niet alleen meer inzicht verkregen op het historische land van de bijbel, maar tevens ervoeren wat het is te leven in een multi-religieuze samenleving van Joden, Islamieten en Christenen. De theologiestudie wordt door zulke ervaringen veel meer dan boekenwijsheid omdat het wordt verweven met de levende actualiteit van onze wereld. De rector van het Seminarie, ds. J. Stuy, gaf daarom aan dat dergelijke studiereizen een vaste plaats dienen te krijgen in de vorming van aanstaande predikanten.

Henk van der Velde

Nieuwe kerkruimte NGK Nijmegen

Door het vertrek van de Zusters Ursulinen uit Nijmegen was ook voor de NGK Nijmegen de mooie kapel aan de Scheidingsweg niet langer meer beschikbaar. In een kerkdienst, die ook door de Zusters werd bijgewoond, werd op een hartelijke en ontroerende wijze afscheid genomen.

Ds. Van 't Hof preekte over Joh. 17. Samen werd de Heer geloofd en gedankt voor alle zegeningen, die zij en wij op deze plek gedurende de ruim 10 jaren mochten ontvangen; de zusters werd de zegenbede driestemmig toegesproken en na afloop van de dienst waren wij te gast in het klooster. Een goed en waardig afscheid. De nieuwe ruimte is de, weer RK, Byzantijnse Kapel, Dobbelsmannweg 3, achter de grote RK Kerk aan de Groenestraat. Weer een mooie kapel, ingericht voor de byzantijnse ritus, met iconostase en veel iconen, en een verheven sfeer, weer anders dan bij de zrs. Ursulinen. De Kapel vindt u van het Keizer Karelplein richting Mook en dan, na het spoorwegviaduct, bij de eerste verkeerslichten rechtsaf de Groenestraat in,

voorbij de grote RK kerk linksaf de Dobbelmannweg in.

De diensten worden op de gewone tijd(en) gehouden: 10.00 uur en 16.30 uur. De kapel wordt incidenteel ook door anderen gebruikt. De tijden kunnen daardoor af en toe afwijken. Voor meer zekerheid kunt u dan beter bellen. De kapel is wat groter dan wij gewend waren. Dat is erg goed nu de gemeente groeit en verjongt. Het is goed in Nijmegen e.o. te wonen, te studeren of te werken. Ook voor de gemeente. Als u plannen in die richting hebt of nu krijgt: weet dat u welkom bent. Soms kunnen wij u ook helpen bij de huisvesting.

Ds. J. van 't Hof, Oosterhoutstraat 1, 6843 RK Arnhem, tel. 026-3810697.
A.J. Freeke, Prinses Irenestraat 46, 6611 BK Overasselt, tel. 024-6222677.
H.J. Meima, St. Annastraat 616-B, 6525 ZZ Nijmegen, tel. 024-3567564.

Regiovergadering Het Zuiden d.d. 20 maart 1998

Er zal een brief worden gestuurd naar de Chr. Geref. Kerk te Den Bosch om te reageren op hun brief dat ze geen uitnodiging meer hoeven te ontvangen voor onze regiovergaderingen.

De kerkenraad van Breda deelt mee, dat de Ned. Geref. Kerk van Breda met ingang van 31 maart 1998 wordt opgeheven. Het archief van de kerk gaat naar de landelijke archivaris br. Smits te Vlaardingen. Het financiële bezit is, in goed onderling overleg, verdeeld onder diverse instellingen. Een aantal gezinnen zullen overgaan naar de kerk van Rijsbergen.

Er is een verzoek gekomen van de gemeente Breda om br. Punt preekconsent te verlenen; hij dient hiervoor een regioexamen af te leggen. Zijn bedoeling is niet om predikant te worden maar hij wil voorgaan in de vacante gemeenten om deze van dienst te zijn. Er wordt besloten eerst de TSB om advies te vragen omdat de theologische opleiding niet met een eindexamen is afgerond. Een student heeft verzocht het regioarchief dat bewaard wordt in Eindhoven in te zien i.v.m. een studie over ds. Telder. Ook Breda heeft hij om inzage verzocht. Onze landelijke archivaris is geraadpleegd en deze heeft het volgende geantwoord: Geef de student eerst inzage in de stukken van Breda (welke inmiddels in het landelijk archief zijn ondergebracht) en als er dan nog behoefte is aan meer informatie geef dan inzage in de stukken van de regio. Laat na afloop eerst de voorlopige publicatie toetsen. Br. Smits (landelijk archivaris) biedt aan als tussenpersoon in

deze zaak te fungeren. De vergadering neemt het aanbod van br. Smits aan en verleent toestemming tot inzage.

Br. Delhaas van Eindhoven kan als 4e primus fungeren naar de L.V. maar nu valt er een secundusplaats open. Deze kan niet door de regio worden ingevuld. Besloten wordt: de volgende personen te koppelen:

primus	secundus
ds. Van Dijk	br. Qlijrhoek
ds. Sinia	br. Van Zanten
ds. Van der Dussen	ds. Haveman
br. Delhaas	ds. Haveman

Enkele agendapunten van de L.V. worden besproken. Er vindt een rondgang langs de kerken plaats: Maastricht meldt dat ze blij zijn met de komst van ds. Haveman en dat hij goed integreert in de gemeente. Middelburg vraagt de andere NGK om toch vooral verhuisberichten door te geven.

Rijsbergen staat even stil bij het overlijden van ds. Van Katwijk, meldt dat er een aantal gezinnen uit Breda overkomen naar Rijsbergen en is blij met de komst van ds. Sinia.

De gemeente Eindhoven zal per 1 juli 1998 bestaan in twee deelgemeenten: die van Eindhoven-Zuid is bezig met het beroepen van een predikant. Er is veel contact met vluchtelingen, die tijdelijk onderdak vinden in de gemeente. De volgende regiovergadering zal worden gehouden op 18 september. Eindhoven is dan de roepende kerk. Ds. Van Dijk eindigt de vergadering.

Zending op Soemba

Br. J.H. Bosman te Hazerswoude, penningmeester van de Vereniging 'Steun Oost Soemba' (S.O.S.), geeft de volgende financiële verantwoording: De begroting voor het werk van S.O.S. voor 1998 bedraagt f 96.100. Bij gelijkmatige inkomsten zou nu inmiddels 17/52e deel, f 31.417,07 Van de kerken ontvangen: Onder aftrek van pop 1997 geboekte collecten f 11.324,60 Van particulieren f 2.732,50 f 14.057,10 Tekort per 23 april 1998 f 17.359,97 Voor SOS werd van de broederschap ontvangen bijna f 8.500, ongeveer de helft van de begrote f 53.000x17/52. Hierbij is geen rekening gehouden met de als speciaal project geboekte f 2.510 voor een bibliotheek van de predikanten op Soemba. Br. Bosman wijst erop dat de docent iedere maand zijn salaris dient te ontvangen en dat het opvallend achterblijven van de inkomsten bij de begroting

tot grote problemen kan leiden. Het giro-nummer van de Soemba-zending is 1687238.

Op vakantie naar Zuid-Limburg?

Graag wordt u geattendeerd op de kerkdiensten van de Nederlands Gereformeerde Kerk te Maastricht. Tweemaal per zondag is er dienst, 's ochtends om half tien (oppas aanwezig) en 's middags om vijf uur. Na de morgendienst is er gelegenheid om, onder een kopje koffie, gezellig na te praten en contacten te leggen. De diensten worden gehouden in de Waalse kerk, Pieterstraat 6. Voor telefonische inlichtingen: ds. G. Haveman, 043 3611933 en mevr. T.P. Mast-Schat, tel. 043 3612993.

Radiodienst uit Steenwijk

Op zondag 24 mei zal via Radio 5 een dienst van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Steenwijk worden uitgezonden. De uitzending begint om 17.02 uur, voorganger is de plaatselijke predikant, ds. C.T. de Groot. Muzikale medewerking wordt verleend door de organist J. Huisman, ook wordt de dienst muzikaal ondersteund door de brs. J. Broekhuis (cornet) en G.J. van Dijk (keyboard).

Kamer voor studenten in Groningen

De Stichting Evangelisch Ontmoetingscentrum Groningen, die onder meer 'Het Bruggehoofd' exploiteert, zoekt een eerstejaars student die in dat pand woonruimte wil betrekken. 'Het Bruggehoofd' is ook gemeentecentrum van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Groningen. Voor verdere informatie kan worden geschreven of gebeld naar Het Bruggehoofd (tav Marnix, Hilde of Debora), Oosterhaven 12, 9723 AP Groningen, tel. 050 3141390.

Onder
andere(n)

Studeren in Twente?

Je thuis voelen in een Bijbelgetrouwe gemeente/kerk en vereniging!
Lang zwerven, voordat je als beginnend student een vereniging en gemeente van je keuze gevonden hebt, hoeft in Enschede niet meer nodig te zijn. Het Reformatorisch Evangelisch Studentenberaad Twente (REST) is een platform uit de Chr. Studentenverenigingen en Reformatorische en Evangelische kerken/gemeenten rondom de universiteit en hogeschool in Enschede

met het doel a.s. studenten al vroegtijdig te informeren welke mogelijkheden er op het gebied van Chr. gemeenten en studentenverenigingen in de regio zijn en die hen van harte welkom heten. Daarnaast beoogt het platform het intensiveren van de – goede – relaties tussen de kerken/gemeenten en studentenverenigingen. De ervaring heeft geleerd dat het zich spoedig thuis voelen in plaatselijke kerken/gemeenten en studentenverenigingen van grote waarde is. Zowel gemeenten als studentenverenigingen hebben hetzelfde uitgangspunt:

„Jezus Christus, de Zoon van God, de Verlosser en Zaligmaker, zoals dit Evangelie tot ons komt door de Bijbel, het WOORD van GOD. Dit WOORD geeft ons richting voor geloof en leven.”
Het REST heeft – gratis – informatie-materiaal samengesteld waarin de gemeenten/kerken en studentenverenigingen zich presenteren.

Op te vragen bij:

1. Evangelische boekhandel DAVID te Enschede (tel. 053-4323363)

2. C. de Rooij, tel. 053-4892781

of per E-mail: c.derooij@cl.utwente.nl

Op onze internet site kun je heerlijk surfen door de verenigingen en gemeenten/kerken:

<http://www.student.utwente.nl/~rest>

De volgende kerken/gemeenten en stu-

dentverenigingen zijn bij het REST aangesloten:

Kerken/gemeenten:

Baptistengemeenten, Ned. Ger. Kerken, Chr. Geref. Kerken, Ger. Kerken (vrijgem.), Evangelische Gemeente, Herv. Ger. Groep Hengelo, Ger. Gemeente, Vergadering van Gelovigen, Ned. Herv. Buitengewone Wijkgemeente Bethel.

Studentenverenigingen:

Chr. studentenvereniging Agapè, Reformatorische Studenten Kring, Ver. Geref. Studenten Twente, Deputaatschap Studenten Geref. Gem., Chr. Studentenvereniging Alpha.

Voor nadere telefonische inlichtingen:

C. de Rooij, 053-4892781 (overdag); 0545-291016 ('s avonds).

1948

14 mei

1998

Op 14 mei 1998 hebben onze ouders en grootouders

E.P.D. Boer

en

S.J. Boer-van Driel

in familiekring herdacht dat zij **50 jaar** geleden in het huwelijk zijn getreden.

Wij zijn de Here dankbaar dat Hij hen heeft willen sparen voor elkaar en voor ons.

*„Looft den Heer, want Hij is goed,
trouw in alles wat Hij doet.
Want zijn goedertierenheid,
zal bestaan in eeuwigheid.”*

Ps. 136:1

De kinderen en kleinkinderen

Graaf Janlaan 23
2263 TL Leidschendam

*„Here, Gij doorgrondt en kent mij;
Gij kent mijn zinnen en mijn opstaan,
Gij verstaat van verre mijn gedachten;
Gij onderzoekt mijn gaan en mijn liggen,
met al mijn wegen zijt Gij vertrouwd.
Want er is geen woord op mijn tong,
of, zie, Here, Gij kent het volkomen;
Gij omgeeft mij van achteren en van voren
en Gij legt uw hand op mij.”*

Psalm 139:1 t/m 4

Plotseling werd uit dit leven door de Here weggenomen mijn lieve man, onze lieve vader en opa

Jan Herm Kamerbeek

18 april 1931

13 april 1998

Na een moeilijke periode voor hemzelf heeft hij gelukkig nog enkele jaren kunnen genieten van zijn vrouw, kinderen en vooral de kleinkinderen.

W. Kamerbeek-van Diggele

Henk Jan en Patricia Kamerbeek-Bonemeijer
Rianne, Erik Jan

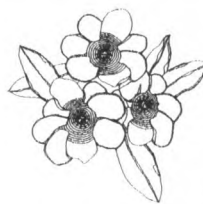
Reinoud en Froukje Kamerbeek-de Vries
Sjors, Bram

Margreet en Alco van der Weerd-Kamerbeek
Charlotte, Wouter, Mirjam

Ingrid en Sjoerd van Leeuwen-Kamerbeek

Carmenstraat 7
3816 GA Amersfoort

De begrafenis heeft op 17 april te Bunschoten plaatsgevonden.

*'De Meidoorn' is een
fijne school om te werken.*

*De school heeft 160
leerlingen en een goed
samenwerkend team.
Zorg voor het kind staat
centraal.*

*De ouders zijn zeer
betrokken bij de school.
Zij ondersteunen het team
op vele fronten.*

*Wezep is een fijne plek
om te wonen. Het is een
mooi dorp met stad,
platteland en bos in de
directe omgeving. En het
heeft ook goede
verbindingen.*

Het bestuur van de vereniging tot Stichting en Instandhouding van Scholen op Gereformeerde Grondslag te Wezep zoekt m.i.v. het nieuwe schooljaar een

groepsleerkracht m/v

De vacature betreft een volledige baan aan basisschool 'De Meidoorn'.

Van de nieuwe collega verwachten we dat hij/zij:

- * hart heeft voor ieder kind
- * visie heeft op onderwijs en opvoeding
- * lid is van de Ned. Ger. kerk
- * onderwijs mede gestalte geeft vanuit zijn/haar identiteit
- * affiniteit heeft met de bovenbouw
- * graag samenwerkt met collega's en ouders
- * enthousiast is
- * interesse heeft voor het werken met computers
- * bereid is aan buitenschoolse activiteiten deel te nemen.

Informatie: Voorzitter van de vereniging: dhr. C. Souman, 038- 376 2014.

Directeur: Dhr. G. de Hoop, 038 376 3535 (school), 376 3541 (privé).

Sollicitaties kunt u richten aan de secretaresse van de vereniging:

mevr. J. Mulder-Koerhuis, Noordsingel 22, 8091 XC Wezep.

Uiterste inzenddatum: 20 mei.

